

ELŐFIZETÉS:
Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyiltér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvmdá-
jában és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Városok fejlődése.

Magyarország, városainak fejlődését illetőleg kedvező helyzetben még egyáltalán nincs. Most kezdenek csak kibontakozni egyes városi törvényhatóságok azon kezdetlegességből, melyben őket az alkotmányos éra találta. És éppen ezen viszonyok eredményezték azt, hogy először egy várost kellett teremteni. A tudomány, művészet, ipar, kereskedelem összpontosítása Budapesten oly természetesen szükség volt, amely nélkül országunk ma nem állna azon a fokon, melyet szerencsésen s elismerten elért.

Erős, hatalmas Budapestre feltétlen szükség van. Mert az, hogy Magyarország fellépésével minden téren, a külföldön is méltánylást szerzett, első sorban annak a centralizációnak köszönhető, ami mindennek a legjavát a fővárosba vitte. Nem lehetett, nem volt szabad eddig erőnket szétforgácsolni.

Nos tehát a centralizációnak, mely legfőbb oka volt a főváros fejlődésének s annak, hogy belőle a világváros atributeumaival nemsokára rendelkező hely lesz, — ma már bizonyos mérvben meg kell szünni.

Ma már az ország többi városainak nemcsak joga, de kötelessége oly irányban működni, hogy azok a fővárossal együtt a társadalmi és nemzeti egységforrásnak eklatans kifejezői legyenek.

Hogy pedig ez lehetséges legyen, azt a törvényhozásnak, a küszöbön levő közigazgatási reform helyes intézkedésével is elő kell mozdítani.

A kultúra, az ipari és kereskedelmi fejlődés több gócpontjára van ma már szükségünk, hogy a biztos haladás követelményeinek elég legyen téve.

Mindennek összehordása Budapestre, a megerősödés bizonyos fokának eléréig volt csak jogosult, ma már nem ez. Mert ha ma valamit a főváros emelésére tesznek s ez a vidék rovására van, akadályul szolgál a vidéki városok megerősödésére, úgy ez hátrányára van az egész országnak.

A vidéki városok megizmosításának kora érkezett s meg vagyunk győződve arról, hogy a kormány ezen irányban propozícióiban hathatós szankciót is fog adni. Az is bizonyos, hogy amit e téren a törvény betűi meg fognak bizonyítani.

adni, az csak a lehetőséget jelenti, a keretet jelenti az erősbödés és kifejlés útján, — mert a cél csak a városi lakosság társadalmi és kulturális tömörülése, a cél komoly tudata, a változott viszonyok helyes megértése által fog elérhető.

A városi lakosság intelligenciájának a foka, az a fejlettség, mellyel ezen felfogásoknak áldozni tud, mellyel működése vezérelve lesz, — csak ez biztosíthatja a vidéki városok életképességét, csak ez biztosíthatja a városoknak jövőt.

Nincs állam, mely gazdag, művelt városok nélkül az erőnek valamire való képét mutathatta volna. Angliának, Franciaországnak, Németországnak, Olaszországnak nem egy városa van, hanem egész város rendszere, mely az illető országoknak kulturáját s iparát hihetetlen mérvben előre viszi. E téren a merev centralizáció egyenesen a vidéki élet s fejlődés pangását eredményezi, egy mozdulatlan állapotot, melynek jellemzője az, hogy kezdeményezési erő nélkül, mindent a centrumból vár, nincs rugékonysága, nincsenek ideái s nem termékeny talaj semmiféle oly mozgalomra, melynek megindítása vagy folytatása ma már nem egy kiváltságos központ, hanem minden testületi vagy társadalmi tényező egyenes kötelessége.

Egy centrum szükséges volt feltétlenül eddig, s szükséges most bizonyos irányban; a magyar kultúra, ipar, művészet, kereskedelemnek az egész országban — s kiváltképp egyes vidéki gócpontokban való teljes aktivitása: ez a jelszó ma.

Paris, c'est la ville, — Londres, c'est l'industrie, — Florence, Rome c'est l'art . . . stb. Ezek kozmopolitikus fogalmak. Adja Isten, hogy Budapestnek is legyen idővel egy ilyen jelzője.

Ezen kifejezéseknek megvan a magok jogosultsága, de semmi közük sincs azon, országunk fejlődése érdekében általánosan elfogadandó tételnek: hogy ma Magyarországon a társadalmi, kulturális s nemzeti összeforrásnak kifejezőjeül tekintetni nemcsak Budapestnek a hivatása, hanem hivatása a centrumon kívül az egész országnak is. Ez pedig erős, intelligens, minden tekintetben felvilágosodott s a haladásért áldozni kész városok fejlesztése által lehetséges.

Mert ha valahol, úgy nálunk a városoknak nemcsak gazdasági és kulturális, hanem nemzeti tényezőeknek kell lenni.

Magyarország nemzeti állam csak ilyen körülmények között lehet, s lesz is.

Bármit kürtöljenek is az ellenzéki lapok, csináljanak — ha ugyan hallgatnak rájuk — politikai tőkét, amelyet akarnak, azon hivatalosnak állított s a közigazgatási reformra vonatkozólag a napokban megjelent közleményből, — ahonnan nyakatekert okoskodással azt szeretnék fővárosi vagy vidéki jösthetséggel kisütni, hogy az veszélyt jelent a városi érdekek fejlődésére: meg vagyunk győződve, hogy az a tervezet, melynek alapján a törvényhozás a kormányának az egész közigazgatásra vonatkozó mélyreható propozícióit bírálni hivatva lesz, magában fogja foglalni annak garanciáját, hogy a kulturális és nemzeti egygyóráss akciója, az országnak létkérdést képező érdeke szempontjából, biztos alapokon nyugodjék.

A városokkal szemben csak egy politika a helyes: a szabad fejlődés, az önkormányzat, a szabad mozgás biztosítása. Követeli ezt első sorban a városok gazdasági és értelmi függetlensége.

Ezen általánosságban tartott megjegyzések éppen nincsenek speciálisan helyi és megyei vonatkozás nélkül. Sőt éppen a mi viszonyaink, Bácsmegeye s városainak helyzete, gazdagsága s értelmisége vindikálja azt, hogy fontolóra vételessenek.

Ha valahol, úgy megyénkben s ennek városaiiban kell a társadalmi s nemzeti egygyórássnak jelentkezni, illetőleg itt kell oda hatni, oda törekedni, hogy a kép a nemzeti fejlődésben, a gazdasági és ipari előrehaladásban kielégítő eredményt mutasson.

Elül kell járni megyénk városainak s különösen a székhelynek, mert ezek műveltek, gazdagok s hazafiasak.

Törvényjavaslatok. Az országgyűlésen tárgyalásra kerülnek legközelebb a kisdédovásról, ugyancsak a vasárnapi munkaszünetéről s az iparos és gyári munkások betegsegélyezéséről szóló törvényjavaslatok. Mindkettő nagyhorderejű hatásokra van hivatva társadalmunkban és — mondhatni — egészen új és kétségkívül újdvös állapotoknak lesz a megteremtője. Az egyik törvényjavaslat épp oly sürgős és fontos, mint a másik. Rég éreztük már a törvény intézkedéseknek hiányát a kisdédovás ügyében, de nem kevésbé iparunk és iparos osztályunk helyzete tekintetében is. Az előbbi ügy csak tengett ahogy úgy, míg utóbbi határozottan csak egysesek

A „BÁCSKA“ tárcája.

Cigány népdalok.

(Eredetiből fordítva.)

I.

Más vidékre, messze tájra,
Szalad a kis patak árja,
Rég meguntál, elfeledtél,
Szeretted, de csalfa lettél!

Másnak vagy most menyasszonya,
Régi rózsád bús sóhaja,
Régi rózsád hervadása,
Sírod ugyan meg nem ássa!

Pünkösdi táján rózsalevél,
Kora hótól tiszta fehér;
Kit szerettem olyan híven,
Bába ölte árca szívem!

II.

Erdő lombja gyérül,
Majd az őszi dértől, —
Hervad a lány csapat,
Ha férjet nem kaphat!

Dr. Wislocki Henrik.

TISZTELT ASSZONYOM!

Multkori beszélgetésünk egy bizonyára még hosszú időkön át vitásnak maradó társadalmi kérdés fölött nem vezetett eredményhez; nem tudtam önt kapacitálni.

Általában megvallom, nekem még sohasem is sikerült csak egyetlen nőt is kapacitálnom.

A nő, mondotta ön, épp azáltal emelkedik az eszmény magaslatára, hogy akkor is, midőn férjében csalódott, midőn ez nem képes őt megérteni, belenyugszik végzetébe és bár kizárja a gondviselés által melléje rendelt férfit bensejéből és leszorítja őt a házastárs szerepére, megmarad oldala mellett, emelt fővel halad át a házasság ösvényén és hűen tölti be rendeltetése pályafutását.

Hát ez bizonyára igen szépen van mondva és még nemesebben gondolva.

Van benne valami megvesztegető, bizonyos ideális emelkedettség, még akkor is, midőn én e szavakat leírom, midőn tehát nem láthatom már azt a magasztos fennérzést, nem hallhatom azt a meggyőző parancsoló hangot, mellyel kegyed azokat elmondotta.

Es ha, asszonyom, valamennyi nő ekként gondolkodnék, akkor azok a bizonyos szavak . . . no de hagyjuk egyelőre ezeket.

Először is meg fogja engedni, hogy csakugyan nem így gondolkodik valamennyi és hogy itt annyi a kivétel, hogy akár szabályt alkotnának.

Es ha mi oda állunk, hogy kimondjuk felettük az ítéletet, ezer oly igazságot dobnak az arcunkba, melyek közül egy is elégséges, hogy megvédje ügyüket ama hazug mértékkel szemben, melyet ellenükben alkalmazunk s melynek társadalmi hipokrizis a neve.

Haj, mert a társadalom ezer vétekekkel vétkezik ön-maga ellen, és ha eljön a fizetés órája, rettenetes bűnhődéssel lakol érte.

Önök, asszonyom, s talán nekem is és velünk együtt ezer másoknak kész ítéletünk van az életéről és annak nyilvánulásairól, melyet gyermekkorunktól csepegtettek belénk s melytől oly nehéz a szabadulás.

Pedig az ugynevezett elfogadott igazságokon kívül ezer oly igazság van, melyek lépten-nyomon reánk erőszakolják magukat.

Es épp abban fekszik a rettenetes hipokrizis, hogy ahol bűnhődést látunk, ott soha sincs egy engesztelő, de mindig van egy kárhóztató szavunk.

Egy amerikai nő azt kérdezte Zolától, hogy mit tart a házasság felől?

En — felelé a hirneves író — nem foglalkozom absztrakt fogalmakkal, nem tartozik a mesterségemhez. Nem fejtegetem a házasságot mint társadalmi kérdést, hanem leírom olyannak, a milyennek az életben találok.

Ne bolygassuk tehát mi sem a kérdést, hogy milyennek kellene a házasságnak lenni a mi felfogásunk szerint, hanem lássuk e helyett inkább azt, hogy milyen az a maga valójában.

Ön, asszonyom, nagyon jól tudja, hogyan jönnek létre az ugynevezett érdekházasságok, mert itt azokról van szó, a házasságok ama nagyon is ritka kivételeihez, melyek nem e kategóriába tartoznak, itt semmi közünk.

Es ha a házasságok legtöbb esetében a férfi nem azt tekinti, hogy *ki*, hanem hogy *mit* visz el az oltárról, ha akkor, midőn egy egész életre kötendő frigyrol van szó, nem szívénék, hanem eszének sugallatát követte, vajjon panaszkozhatik-e, ha eltesztette a házasság magasztos intézményének célját, ha nem értette meg jelentőségét.

Ugyanazért joga van a nőnek a férfit vádolni, sőt rajta bosszút állani, ha benne nem a nőt, hanem csupán a házastársat kereste, ha a nőnek eszményiségét sivar keble ridég egoizmusának feláldozta.

Különösnek fogja találni asszonyom, nem tehetek róla; de nekem hitem, meggyőződésém, hogy a szerencsétlen házasságok kilenc tizedrészében, még ott is, hol a körülmények nyíltan a nő ellen vallanak, rendszerint a férfi a hibás.

A férfi a házasság előtt teljesen szabad, a választás joga őt illeti meg.

Ellenben a nő még a legjobb körülmények között is bizonyos lealacsonyító helyzetben van a férfivel szemben.

Nem hogy ura volna sorsának, nem hogy szabadon választhatna, hanem egyenes várakozásra van utalva, míg a férfi megkönyörül rajta.

Testi bájai s szellemi kincsei, boldogító álmái, üdvözítő reményei és törekvései egy egyetlen horoghhoz vannak kötve.

kénye-kedvre volt bizva. Az új törvények reformerejük lesznek tehát s a nemzet nagy reményeket fűz hozzájuk.

A kibontakozás. Azok az alapelvek, melyeken a kormány által proponálódó közigazgatási reform nyugodni fog — amennyiben a közléseknek hitelt lehet adni — lassan köztudomásra jutnak. Az természetes, hogy az egész alkotás az államhatalom megerősítését célozza. A tisztviselők kinevezése a kontemplált javaslatban bevégzett tény s mint a „P. L.” írja, a választott tisztviselőket az állam egyelőre állami tisztviselők gyanánt átveszi magasabb fizetéssel. A választási mandátum lejártával a kinevezési jog lép életbe. Az állam által átvett tisztviselők tehát nem élethossziglan maradnak hivatalukban, magának az átvételnek ténye által. A törvényhatósági bizottság befolyása leginkább közegészségi, közgazdasági és kulturális ügyekre fog szorítkozni. A virilista intézmény lényeges változáson fog átmenni, a mennyiben a megyék székhelyét képező városok virilistái, úgy a városi, mint a vármegyei törvényhatósági bizottságnak is tagjai lehetnek. A járási bizottságok járási ügyekben tanácsadó testületként fognak szerepelni. A megye hivatali főnöke ezután is az alispán marad.

Az adók reformja. A pénzügyminiszter reformálni óhajtja az adókat. Folyik már serényen a munka a reformot megállapító törvényjavaslaton. Adók emeléséről, avagy annak apasztásáról a javaslat említést sem tesz; egyedül célja igazságosabbá tenni az adóelosztást s progresszív alapra fektetni. Magát a 10%-os kereseti adó lábat kasszáni akarják s helyébe egy tisztesebb adó lábat keresnek, a mi legalább nem kívánja meg a nyilvános hazugságot, t. i. azt, hogy az ember a bevételeknél a nagy adótól való félelmében hamis adatokat mondjon be. Az, hogy a kereső ember az év 12 hónapjából 1 egész hónapot és 1 hetet tisztán csak állami kereseti adó fejében dolgozzék (s hol van még a pótdó stb.) áltatás nélkül nem volt föntartható eddig sem. Most itt is a valóság megtalálása vagy legalább megközelítése lesz a döntő irányelv. Azonfelül minden keresetet nagyság szerint úgy akarnak osztályozni (bizonyára az ált. jövedelmi pótdó eltörlése mellett), hogy az adó láb a kereset nagysága szerint emelkedjék. Tegyük föl például, hogy az adó 1—500 frt kereset után 2%, 500—1000 frt után 3% és így fölébb, talán 10,000 frt keresetnél lesz 10%.

Lovaskaszárnya Kulán.

A kulaiak már régóta foglalkoznak azzal a tervvel, hogy katonaságot kapjanak. Hajlandók kaszárnyát is építeni s e célra a kincstár tulajdonát képező kulai sörház megvétele van számításba véve.

Egy küldöttség járt e hó 17-én Sándor Béla főispánnál, és Schmausz Endre alispánnál, hogy tanácsukat és támogatásukat e tervre nézve kéréjék.

A 37 tagú küldöttség szónoka s az egész mozgalom egyik vezére Mezey Zsigmond királyi közjegyző kifejté, hogy az utóbbi idők eseményei mennyire károsok voltak Kula fejlődésére nézve. A budapest-zimonyi vasút építésénél Kula város kivánságai nem vettek figyelembe. A hódásghí kir. járásbírószág telekkönyvi hatósággal ruházott fel s ezzel Kula több tekintélyes községre nézve megszünt központ lenni. Két pénzügyintézet jutott egymásután tönkre. Egy nagy kereskedelmi és ipari vállalat — a sörház — megbukott. Két község, Ó- és Uj-Sóóvé a járásból elvétellett s máshova csatoltatott. Ezen körülmények kétszeres köteleességgé teszik, hogy minden alkalmat meg- ragadjanak, ami Kula előhaladását előmozdítja. Kérjük a főispánt, hogy egy lovassági kaszárnya építésére vonatkozó terveiket, s ennek folytán lovaskatonaságnak Kulán leendő elhelyezése iránti kérelmüket támogassa.

És édes istenem, ez egyetlen céljával szemben is minő merőben szenvedőleges állapotra van kárthatva. Hát erre azt fogja ön mondani, asszonyom, hogy a nőre nézve is megvan bizonyos mértékben a szabad választás.

De vajjon tagadhatja-e, hogy ami jogot e tekintetben a nőnek tulajdonitunk, az nagyon is hasonlít ahhoz a szabad választáshoz, melyben Neró Senecát részesítette.

Ugyanezért a férfi nem is panaszkodhatik, ha elhibázta a választást.

Azonfelül a házasságban minden előny a férfi részen van.

A férfi nem áldoz fel semmit, teljesen ment a nő terhelő kényszerűségektől, mozgásában szabad, erkölcsi botlásai, melyeket mint férj követ el, nem járnak társadalmi állása csorbulásával és sohasem süllyedhet annyira, hogy abból ki ne emelkedhessék.

Ellenben a nő a házasság első óráját mindjárt azzal kezdi, hogy lemond nevééről, szabadságáról és még valamiről, ami legfőbb kincsét képezi.

E nagy áldozattal szemben a nő nagy kárpótlást követel; joga van hozzá.

És ha a férfi azt részére nyújtani nem képes, bizonyos természeti kényszerűséggel következik be a válás.

Nagy esemény az a nő életében, melyen a hősnő sorsa eldőlt.

Két ut van előtte; az, asszonyom, melyet ön ajánl, és egy másik, melyet senki sem ajánl, de a legtöbben követik.

Az egyik lelki halál, a másik erkölcsi halál.

És itt tünik ki annak az áldozatnak óriási volta, melyet a nő a férfinak hoz, midőn hitvesévé lesz.

Mert döntse le egyszer a könyörtelen való a ragyogó oltárt, melyet keblében épített, hervassza el a remény tavaszai zöldjét a csalódás perzselő szele, bekövetkezik a tél, melyet tavasz nem követ többé.

És az igazság itt az, hogy az a nő, ki férjében csalódott, ki a házasság iránti illuzióját elvesztette és kiábrándulva mindabból, min eddig lelkének egész hevével csüggett, midőn kizárja férjét bensejéből és lesz-

Sándor Béla főispán megköszönvén Kula város bizalmát, előadja, hogy Szabadka laktanyát készülni építeni egy egész lovasezred számára s azon esetben, ha ez sikerülni fog, úgy eszik annak szükségére, hogy e megyében máshol lovassági kaszárnya építtessék, miután az egész ezrednek szánt kaszárnyába lesz elhelyezendő az a négy század is, mely most a községekben állomásozik. Meg kell tehát várni e tekintetben az ügy végleges eldöntését. Ha a szabadkai kaszárnya építésre vonatkozó terv nem valósul meg, úgy a megye fogja kezébe venni az iniciatívát, s ekkor természetesen kombinációba fog vétetni Kula is, melynek felvirágozását mindenki őszintén kívánja. A megvalósíthatásnak egyik feltétele lesz természetesen azon kérdés eldöntése is: vajjon Kula terepviszonyai alkalmasak-e lovasság elhelyezésére illetve a katonaság kiképzetésére.

Mi a magunk részéről örömmel üdvözljük Kula ezen mozgalmát, mely kétségtelül hivatva lenne ezen nagy jövőjű, ipari s kereskedelmi szempontokból igen fontos, intelligencia tekintetében első helyet foglaló város fejlődésének bizonyos tekintetben lendületet adni; érdekében fekszik ezen terv megvalósulása a szomszédos községeknek is, — melyek különben — mint halljuk — szívesen hozzájárulnak a költségekhez, — mert ez által aránylag csekély áldozattal megszabadulnak a katonaság elszállásolásának a községekre nézve eléggé terhes köteleességétől.

Figyelemmel fogjuk kísérni megyénk ezen sulyal bíró városa által megindított mozgalom minden mozzanatát.

Helyi és megyei hírek.

Adakozók névsora. A „Bácska” kiadóhivatalánál a kupuszina tüzkárosultak részére újabb adakoztak: J. A. 2 frt, Kapp Keresztély Prigl.-Szt.-Ivánról 5 frt, összesen 7 frt. Ezen összeghez hozzáadva a „Bácska” 1890. évi 95. számában kimutatott 816 frt 80 krt, összesen befolyt eddig 823 frt 80 kr, azaz nyolcszázhuszonhárom frt 80 kr. További szíves adományokat elfogad és rendelkezési helyére juttat Zombor, 1891. évi január hó 19-én, a „Bácska” kiadója.

Személyi hír. Sándor Béla, Baja városának is főispánja, vasárnap Bajára utazott, ahol az állandó választmány ülésén, a törvényhatósági közgyűlésen, egy színtén a közigazgatási bizottságban is elnökölt és egyszerűs mind a város hivatalaiban számonkérésüket tartott. Holnap (szerdán) érkezik vissza ismét városunkba.

Manojlovich Emil, a kir. kuria kereskedelmi és váltó tanácsának általános becsülésben álló elnöke, szabadkai földink, legközelebb — a mint hírlik — nyugalmába vonul. Manojlovich a magyar bírói karnak egyik legkitűnőbb és legpuritánabb tagja, akinek nyugdíja távozása, bár hosszú és nagy munkásság után történik, kétségkívül nemcsak bírótársai, de az egész jogászvilág sajnálkozását föl fogja ébreszteni.

Előléptetés. A m. kir. pénzügyminiszter Tarnoveczky Szilárd békés-gyulai pénzügyigazgatósági fogalmazót, ki évek előtt a volt zombori kir. adófelügyelő mellett működött, ideiglenes minőségű II. osztályú pénzügyi titkárrá nevezte ki. Ideiglenes minőségűnek azért, mert még nem tett fogalmazói szakvizsgálatot.

Pályázat van hirdetve a zombori kir. adóhivatalnál betöltendő IV. osztályú adóintéző állásra.

Nyilvános nyugtatás. A f. hó 10-én megtartott hódásghí koresolya-egyleti mulatság alkalmával az építendő koresolya-csarnok javára a következő urak voltak szívesek felülfizetni: Schumacher Jakab 2 frt, Rajasich Dániel 2 frt, dr. Szabó József 1 frt, Nonnenmacher Henrik 1 frt, Szendy István 1 frt, Bielek János 1 frt, Schweitzer János 1 frt, dr. Hofbauer Miklós 1 frt,

ritja őt a házastárs szerepére — mint ön mondja asszonyom — midőn tehát ekként csak azért, hogy port hintsen a világ szemébe, egész életét egy nagy hazugságnak szenteli, meg fogja engedni asszonyom, e nőnek élete épp immorális lesz, mint azé, ki a házasság körén kívül keresi a vigasztalást.

Mert tudja meg oh asszonyom, hogy míg mi közönséges halandók tuatszámra gyártjuk az eszményt, a morált a tudományban és művészetben egyaránt, addig észrevétel nélkül kisiklik kezünkől az élet, a való.

De a zseni az egyszerre kiérzi, egyszerre meg- ragadja.

Ibsen kiérezte, Norában megragadta.

Ez a való, ez az igazság!

Tudom, asszonyom, hogy ön erre azt fogja mondani: *szomorú igazság.*

Philotas.

ÖTLETEK.

A ki senkiben se bíz, az még a lánban se mer járni. A ki mindenkibe bíz, az még a fülén is járni akar.

Könnyen fittyet hány az a világ ítéletének, a ki végére járt, hogy milyen kevés elegendő a népszerűség megszerzéséhez s hogy minő kevés elegendő az elvesztéséhez.

A szemlélődőtől sokkal hamarabb válik stoikus, mint a cselekvőtől.

A kit a világ magához hasonlónak akar látni, arra csak úgy baragszik, ha külön nánál, mint ha alábbvaló-
Révész Ernő.

Sculptéy Jenő 2 frt, Ertl Gyula 1 frt, Arnold Károly 1 frt, Schiffer József 2 frt, Gyarmathy Béla 1 frt 50 kr, összesen 17 frt 50 kr, mely összegért a rendezőség ezennel köszönetét nyilváníttja.

Koncert. Az ó-becsei polgári magyar dalkör nt. zsadányi és török-szent-miklósi Almásy Miklós zongoraművész ur közreműködésével Ó-Becsen, 1891. évi január hó 25-én a községi nagybölgő diszteremben hangversenyt rendez. Kezdeté pont 1/8 órákor. A hangverseny után tánc fog tartatni. A koncert műsora a következő: 1. „A derék fia.” Férfinégyes, Mendelssohn F. B. Előadja: a dalkör. 2. „VI. Rhapsodia.” Liszt Ferenc. Zongorán előadja: Almásy Miklós. 3. „Bál után.” Monolog. Szécsi Ferenc. Előadja: Wolf Ida k. a. 4. „Hunyadi Nyitány.” Erkel F. Zongorán négy kézzel előadja: Révfy Géza és Almásy Miklós. 5. Putriból. Felolvasa: dr. Grünbaum Pál. 6. „Koncert paraphrase.” (Több zeneszerző után: Almásy.) Előadja a szerző. 7. „Viharban.” Férfinégyes. Dürner. Előadja a dalkör.

Esküvő. Dr. Danner Ádám helybeli orvos tegnap vezette oltárhoz a gör. kel. Szt. György templomban Vuits Anna kisasszonyt, Vuits Ársza helybeli földbirtokos szép leányát. Násznapok voltak: a menyasszony részéről Popovits Dusan főszolgabíró, a vőlegény részéről Schmausz Endre alispán. Az esketési szertartást nagyszámú közönség nézte végig s tette még imponásabbá az ünnepélyt. A templomban Kupuszárevits Lyubomir plébános végezte a szertartást.

A bajai polgári olvasó-egylet Drescher Ede ot-tani polgármestert nemrég örökös tiszteletbeli elnökévé választván meg, az erről szóló diszkolevelet Petrovác István egyetli elnök számos tagtól álló küldöttség élén f. hó 17-én nyújtotta át a polgárság részéről ritka elismeréssel kitüntetett polgármesternek.

Artézi kút Ó-Becsen. Gerber Nándor az ó-becsei sörház tulajdonosa a saját telkén artézi kút furatását tervezi. Miért? — Hogy jobb legyen a söre.

Alarcos bál. A Verbázi dalárda búshagyó kedden álarcos bált fog rendezni.

Nem találják. Adler Ignác kereskedő Petrovacselléről f. hó 15-én a d. u. 1 órai vonattal Pestről Szabadkára érkezett és, azóta nyomtalanul eltűnt. Rokonai a szabadkai rendőrségnél jelentést tettek és jutalmat tűztek ki annak, aki a nevezettet megtalálja, vagy olyan utbaigazítást ad, amelynek alapján a keresettet megtalálni lehet. A nevezett elmebetegségben szenved.

Thoman István zongoraművész Kulán. Thoman István, világhírű zongoraművész, aki különben bácskai földink, Kulán az e hó 31-én az ottani kisdudóda javára rendezendő koncerten föl fog lépni. A nagy művész kétségkívül igen nagy szolgálatot tesz Kula és a környék közönségének, de egyszerűs mind a kisdudóvas ügyének is, a midőn megtisztelt őket látogatásával és művészi játékával. Különben hisszük, hogy ő maga is kedves emlékekkel fog ismét távozni abból a városból, a melyben rokonai és nagyszámú tisztelői közt lesz.

Aszfalt Szabadkán. Állandó panasz tárgyát képezte városunkban is a járdatűz. Hol ez az átjáró rossz... hol itt van az ember a nyaktörés veszélyének kitéve. S ha tért akarunk nyitni az ebbeli panaszoknak, úgy állandó rovatot kellene nyitni erre. Pedig az a sok kifogás, viszonyítva a többi megyebeli városok viszonyaihoz, nem egészen jogosult s még most e tekintetben Szabadkához viszonyítva, egész párisi állapotokat élünk. Hanem, úgy látszik, Szabadka ugnori akar. Deszka átjáróból... aszfalt, mert, mint olvassuk, Szabadkán aszfaltrozni fognak, még pedig erősen. Egész sora az utcáknak fog ezen modern burkolattal ellátni, ami a városnak mintegy 26,046 frtjába fog kerülni. Gázvilágítás... aszfalt! Azt is mondhatnánk erre nekünk: „Ne hagyj magad Schlesinger.”

Gyászír. Id. Tessényi József, pestmegyei birtokos, utóbbi időkben bajai lakos, Baján, f. hó 17-én, életének 72-ik évében, hosszas szenvedés után jobblétre szendertült. A megboldogult az 1848—49-iki szabadságharc idején Fajsz, pestmegyei község jegyzője, utóbb azon járás főszolgabírája volt s ezen hivatalában tevékeny részt vett a szabadságharc mozgalmaiban s annak lezajlása után Pesten, az új épületben, hosszabb ideig tartó fogságot is szenvedett, hol Czuczorral volt egy szobában elzárva. A családon kívül számos jóbarátja, tisztelője és ismerőse igaz kegyelettel gyászolja a közkeveltségben állott derék öreg urat.

Zsablyáról írják: Az emberszeretet és vallásos kegyeletnek nemes példáját gyakorló közszeretet és tiszteletben levő plébánosunk, Szabó Pál rom. kath. lelkes ur f. hó 15-én. Nálunk egy szegény lutheránus asszony halt meg, s ezt a kovil-szent-iváni lutheránus lelkész, kinek kerületébe Zsablya is tartozik, azon okból, mivel a honoráriumot minden megerőltetés dacára nem tudták előteremteni, vonakodott eltemetni. Szabó ur megkönyörtülve a mélyen sújtott s nagy nyomorban sínylő családon, ő egészen ingyenesen teljesítette a végtesztetést az elhunyt tetemei irányában. Sőt mi több, a véginséggel küzdő szegény hátrahagyott árvákat meg anyagilag is segítette.

Bál. A magyar szent korona országos vöröskereszt-egyletének bács-hódásghí főkegyeleme saját pénzará javára f. évi február hó 2-án a hódásghí kaszinó-egylet helyiségeiben zárkörű tánevigalmat rendez. — Beléltidij személyenként 1 frt. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdeté 8 órákor. — A bál iránt előre is nagy az érdeklődés Hódásghon és környékén s — úgy látszik — ez ott a farsang legfényesebb bálja lesz.

Megrendítő szerencsétlenség. Fáy Andor pancsovai jóságigazgatósági titkár, kit városunkban is hivatalos kiküldetési alkalmából előnyösen ismertek, a mult héten egy hivatalos kiküldetése alkalmával Nagy-Becskerek közelében a kocsiból oly szerencsétlenül dőlt ki, hogy lábát törte s néhány nap kiinos szenvedés után — dacára a sértült láb amputálásának — meghalt. A fiatal, derék tisztviselő és jóbarát halála, mely egy fiatal asszonyt özvegyé és gyermeket árvává tett, őszinte részvétet kelt minden ismerősenek szívében.

Pacsér lakossága. Levelezőnk értesítése szerint Pacsér községének 4582 lakosa van. 1880-ban volt 4470 lakos s így a 10 év alatt a község 112 lélekkel szaporodott.

Egy kis fürdő. Zentán Gferer Jakab, zentai fiatal ember, a napokban egy kis sétát tett a Tisza jégén s a midőn a hidoszlopzatához ért, beszakadt alatta a Tisza kérge. A közelben levő munkások kimentették a szerencsétlent a veszedelm torkából.

Melléklet a „Bácska“ 6-ik számához.

Gyászír. Dr. Offenheimer Gyula a saját, valamint testvérei és az unokák nevében szomorodott szívvel jelenti, felejtethetetlen édes anyjuknak, illetve nagyanyjuknak özv. dr. Offenheimer Vilmosnének 1891. évi január hó 17-én élté 70. évében, hosszas betegség és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt eszedes elhunytát. Az elhunytnak hült tetemei f. hó 19-én délelőtt 10 órakor fognak eltemetettüni a szentmiserdőben a f. hó 20-án fog az Urnak bemutatattatni. Sztanisics, 1891. évi január hó 17-én. Béke hamvai fölött!

Szabadka lakossága a népszámlálás adatai szerint körülbelül 73,000-re rug.

Farsangi dal- és táncestély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda hagyományos farsangi dal- és táncestélyét a farsang utolsó napján az idén is megtartja. A tréfás darabokból összeállított programban 8 állat is fog szerepelni.

O-Verbászon a vadászok nagy öröme farsangok, szarvasok stb. tesznek ez idő szerint barátságos látogatást — nimródék nagy boszuságára — a nyomor és éhségtől hajtva — E hó 16-án pedig két fiatal jökepü szerb katonaszökevény állított be a községházába, a fegyveren kívül teljes risztungban, előadván hogy Belgrádból szöktek át, mert oly nagy ott a nyomor és annyira terhes a szolgálat, hogy azt kiállni már nem bírták. Allításuk szerint még többen követték őket és visszatérni nem kívánnak többé. Szomoru fényt vet az ottani állapotokra! A kiéhezett és elcsigázott hősök az illetékes hatóságoknak adtak át.

Népszámlálás Szeghegyen. A már hitelesített népszámlálási munkálat szerint ezen község 1890. év végével 4628 lakost foglal magában. Az 1880-iki népszámláláshoz hasonlítva a szaporodás 784 lélek.

Ismét párbaj. Sűrű helyekben hullott a hó, midőn tegnap reggel Zombor környékén szemben állottak egymással a „bácskai oroszok“, mint a hogy őt a „Sz. N.“ aposztrófálta és egy tekintélyes földbirtokos fia. Két lövés dördült el, egyik sem talált. A lovagias ügy el lett intézve s a felek meleg készségről váltak el egymástól. S ez helyes is. — Ha vannak is esetek, a mikor azok az állítólagos társadalmi szabályok elő írják azt, hogy a böcsületlen ejtett csorba csak fegyverrel közzérülhet ki, viszont a legkomolyabb tekintetek parancsolják azt, hogy ott, a hol a békés elintézés lehetséges, ne válasszák bármi okból is bírót a fegyvert. Távol legyen tőlünk, hogy annak bíráltságába szandékoznánk bocsátkozni, milyen elintézési módot kellett ez esetben választani, ezért a felosság másokat illet. De mi sem tarthat vissza annak egyenes kimondásában, hogy éppen az ilyen becületbeli ügyek komolysága indikálja azt, hogy a bor között történt s a legtöbb esetben nem is sértő célzatú kifejezések olyanoknak ne tekintessenek, a melyeket másnap csak fegyverrel lehessen nyélbe ütni. A fiataloknak érdekében áll ezen — azt hisszük — nem kifogásolható megjegyzésünket fontolóra venni.

A csataaljai templom legutóbb gyönyörű két mellékkolár-képpel díszített föl. Az egyik a sz. Sztizet, a másik pedig szt. Józsefet ábrázolja mesteri kivitelben. Mindkét kép — a hazai művészet igen szép ténye — áhitatra gerjeszt és felette alkalmas a szép iránti érzék is fölbresztelni, fejleszteni. Egy-egy kép ára 130 ft volt. A régi képek eltávolítása és újakkal való fölcserélése a főt. egyházközség magas engedélyével történt.

Baja város lakóinak száma a f. hó 10-én befejezett népszámlálás eredménye szerint 19358, ezek között 9018 férfi és 10340 nő. A tíz év előtt fogantott általános népszámlálás óta a város lakossága 117-el szaporodott.

A természet köpenye. Tegnap óta ismét erősen hullik a hó, hordja a szél a pelyheket s oda-oda csapja a járókelők arcába. Erős köpenye van a természetnek, az idén bőségesen gondoskodott róla annak a nagy mindenség komédiájának a rendezője. Ha el-elállott egy ideig a havazás, az emberi kezek rögtön nekiesnek ennek a nagy köpenynek és ki-kilyuggatták, de a reparálás azonnal bekövetkezett és bizony mindig csak ott vagyunk, a hol a mádi héber. Ma délben megint megállott a havazás (hogy mennyi időre, Isten tudja) és az emberek rögtön kibújtak öndikből, hogy nekieszenek a fehér köpeny hasogatásának. És — Uram Isten! — még csodadolog is esett: a vármegyeház és „két fekete ló“ féle vendéglő közötti hosszú átjáróról is letisztították annyira-mennyire a havat, a mely átjárót különben az idén még meg nem tapogatták a hótisztító lapát.

Népszámlálás Zentán. Zenta város lakossága a megejtett népszámlálás szerint körülbelül 26,000 lélekre tehető, mely a múlt népszámlálás adataival összehasonlítva, vagy 4000 főnyi szaporulatot mutat.

Katonai ellátási díjak. A közös hadsereg és a m. kir. honvédség legénységének őrmestertől és hasonló rendfokozatú altisztól lefelé, az 1891. év folyamán átvonulás alkalmával minden egyes legény részére a szállásadók által kiszolgáltatandó étkezésért a honvédelmi miniszter a közös hadügyminiszterrel egyetértésben a következőleg állapította meg: A dunáninneni részeken 17 $\frac{1}{2}$, a dunántúli részeken 19, a tiszáninneni részeken 12 $\frac{1}{2}$, tiszántúli részeken 15, a királylágóntúli részeken 12 $\frac{1}{2}$, Horvát-Szlavonországban 16, Budapesten 23 $\frac{1}{2}$, Pozsonyban 25 $\frac{1}{2}$, Kassán 19 $\frac{1}{2}$, Temesvárott 20 $\frac{1}{2}$, Kolozsvárott 15 $\frac{1}{2}$, Nagy-Szebenben 16, Zágrábban 21, Fiumében 23. krajcár.

Haláleset. Klenoczy Mariska, Klenoczy Pál zentai derék iparosnak 6 éves leánya, a napokban elhunyt.

Csöd. Maczedonics Vladimir újvidéki kereskedő ellen kimondták a csödtét. Cödbiztos dr. Devich László, törvényszéki bíró, tömeggondnok dr. Csirics Mihály, helyettese dr. Nemes Sándor ügyvédek. Bejelentési határidő március hó 2-a.

Kritikus napok az idén. Falb tanárt nem riasztják vissza kudarcjai, sem a gúnyos megjegyzések, melyekkel elméletét fogadják s folytatja jóvendőléseit. Az új esztendőre: 1891-re ismét több kritikus napot jósol. Falb „a viharprófétá“ háromrendű válságos napot különböztet meg. Elsőrendűek: szept. 18, okt. 17, márc. 10, apr. 8, aug. 19, febr. 9, nov. 16, május 8. Legirőzatosabb nap lesz tehát szept. 18-ika a többiek a felsorolt rendben kevésbé kritikusok. — Másodrendűek;

jan. 10, jul. 21, március. 25, dec. 15, jun. 6, ápril. 24, okt. 3, nov. 1, május. 23. — Harmadrendűek: febr. 23, jun. 22, szept. 3, dec. 31, dec. 1, aug. 4, jan. 25, jul. 6.

Városi ügyek.

Zombor város lakossága. A népszámlálási adatok részben már egybeállítván, ezek szerint Zombor egyes városrészei lakossága ekként oszlik meg:

	férfi	nő	összesen
1. Belváros:	859	1055	1914
2. Felsőváros.			
a) beltelek	1353	1658	3011
b) kültelek	1057	966	2023
3. Cservenka.			
a) beltelek	1890	2120	4010
b) kültelek	1458	1396	2854
4. Bánát.			
a) beltelek	1632	1794	3426
b) kültelek	1279	1137	2416
5. Szelenese.			
a) beltelek	2344	2505	4849
b) kültelek	957	936	1893
	12829	13567	26396

Ezek közül tehát a városban lakik 8078 férfi, 9132 nő, összesen 17210, a tanyákon pedig 4751 férfi, 4435 nő, összesen 9186. A városban magában tehát 1054-el több a nő, viszont a tanyákon 316-al kevesebb, összesen tehát 733-al több. Ezenfelül a helyben állomásozó cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok létszáma tett: 374 embert, a honvédségé 114-et, vagyis összesen 488 at. Zombor sz. kir. város összes lakossága 1891. január hó 1-én tehát kitett: 26888 lelket. Ezen számok természetesen még nem véglegesek, amennyiben a felülvizsgálat még folyik és így esetleg némi kisebb eltérések és változások fel fognak merülni. — A belvárost illetőleg közzölhetjük már a vallás szerinti felosztást is; és pedig:

	férfi	nő	összesen	%
Római katolikus	438	663	1101	57.53%
Görög „	4	3	7	0.36%
Görög keleti	237	219	456	23.83%
Ágostai hitv.	17	19	36	1.88%
Helvét „	28	39	67	3.50%
Unitárius	2	—	2	0.10%
Izraelita	133	112	245	12.80%

Művészet és irodalom.

„A népfölkelők“ diadala. Nem a valóságos népfölkelőkről van szó, hanem Bergmann Ágost és dr. Molnár István Lajos, zombori állami főgymnasiumi tanárok ilyen című tréfás kontatájáról, mely kaszinó-egyleti dalárdaunk utján immár az egész országban hódít. A múlt héten Sárospatakon adták elő egy hangversenyen és annyira tetszett, hogy az énekkarnak meg kellett ismételnie. „A népfölkelők“ hódító útjukban eddig a következő helyeket vették be és sarcolták meg az őket harcba küldő dalárda javára: Apatin, Békés, Csurgo, Érsekújvár, Fehéremplom, Gyöngyös, Igló, Komárom, Kula, Lugos, Nagy-Egyed, Nagy-Szeben, O Beese, Piskitely, Resica, Sárospatak, Sopron, Száz-Régen, Székelyudvarhely, Szentes, Ujverbász és Ujvidék. Ezeket a helyeket arról is meggyőzték, hogy Bácskában nem csak imi, hanem imi is tudnak. A kantátát farsangi dales-télyén dalárdánk is előadja.

„A hét“ legújabb (3.) számának a borítékán gróf Zichy Géza, az új intendáns sikerült arcképét közli, egy találó és szellemes kis rajz kíséretében. A tisztán szépirodalmi részből kiemelendő Tolstojnak magyar nyelvre még eddig le nem fordított „Egy ló regénye“ című elbeszélése, mely a világirodalom egyik gyöngye. Megrázó hatásra nézve alig ismerünk hozzá hasonlót. Sebők Zsigmondtól „Farsangra“ címmel egy humoros kis jelenetet közöl és Jush Zsigmondtól, a beteges fiatal írótl, ki ez idő szerint a Sahara egyik oásisán keres gyógyulást: Capri leírását. Versekből egész rajt foglal magában e füzet: Palágyitól, Vázsonyi Jenőtől, Ignostól. Egy fényesen megírt Krónika és egy humoros Irodalmi tárcá adják meg e füzetnek savát-borsát és egy esomó aktuális apróság fejezi be az egészet, a kik nemcsak olvasni, de kellemesen szórakoztatni akarnak, azoknak melegen ajánljuk „A Hetet“. Előfizetési ára egész évre 10 ft, félévre 5 ft, negyedévre 2 ft 50 kr. Kiadói: VIII. József körút 44.

Arany János a ponyván. Ráth Mór bpesti könyvkiadó cég vállalkozott arra, hogy teljesítse Arany Lászlónak, nagy költőnk fiának, ama vágyát, hogy atyja legnépszerűbb művei a „ponyván“ is megjelenjenek s így az alsóbb néposztálynak is könnyen hozzáférhető legyen. Megjelentek eddig: „Toldi“, Vágó, jeles művész 3 sikerült képével és a költő népszerűen írt életrajzi vázlatával. Bolti ára 8 kr. „Szent László füve.“ Képekkel. Bolti ára 4 kr. „Első lopás.“ Képekkel. Bolti ára 4 kr. „Jóka ördöge.“ Képekkel. Bolti ára 4 kr. — A kiadó körlevélből kiemeljük a következőket: Eddig „Toldi“ legolcsóbb kiadásának ára 40 kr. volt. A többi 3 népies elbeszélés pedig csak 2 ftos kötetben volt kapható. Bátorodom tehát: a kulturális és más egyleteket, népköröket, iparos önképző köröket, mezőgazdasági egyleteket, tanító egyesületeket, stb., országgyűlési képviselőket, földesurakat, tisztartó, szolgabíró, körjegyző, néptanító urakat stb. ezen minden anyagi hasznót kizáró vállalat, a ballhatatlan művek potom árára és arra figyelmeztetni, hogy valóban jót tesznek választóikkal, néppel, cselédséggel, ha hatáskörükben terjesztik, hisz először történik, hogy magyar klasszikus a ponyvára kerül. Azoknak, kik az üdvös cél előmozdítása érdekében szivesek lesznek megrendeléseket gyűjteni, Toldiból 100 példányt bérmentve 7 ftért szállítok, a többi füzetek mindegyikéből 100 példányt 3 ft 50 krért. Hogy mely áldozattal jár ezen kísérlet, azt azok méltányolni fogják, kik tudják, hogy Arany János műveinek írói tulajdonjoga még meg nem szűnt, mint megszűnt a régibb magyar és majdnem az összes más nyelvű klasszikusok műveire nézve, melyekért tiszteletdíjat többé nem fizetnek a kiadók. Ezen, a világirodalomban ily viszonyok között páratlan jutányos népies kiadások által, melyeknek ára a nyomtatási költségeket is alig fedezi, a rendes bolti árú kiadások kelete nem csekély mértékben kockázatra van.

A millénium.

A millénium ünnepe már-már megindulnak az előkészületek, vagy legalább a tervezgetések. Kormánykörökben komolyan foglalkoznak a kérdéssel s tervbe van véve, hogy ez alkalomra Budapesten világvagy országos kiállítás rendezessék.

Ez ügyben különben már a külföldön is mutatkozott némi mozgalom, a mire vonatkozólag szószerint adjuk alább az „Egyetértés“ tudósítását. Megjegyezzük azonban, hogy — a mint értesülünk — a kormány nem mutat semmi hajlandóságot az iránt, mikép az ezen tudósításban foglalt tervek megvalósuljanak. A nagy ünnephez nem tartja ugyanis méltónak azt, hogy idegen kéz és idegen tőke rendezze a kérdéses kiállítást s így természetesen még üzleti színeze is legyen annak, a mi a nagy ünnep magvát képezne. Hanem igen is rendeztetni fog magyar tőkével és magyar kezekkel — az állam részéről — egy nagyobb szabású országos kiállítás.

Az „Egyetértés“ a külföldi tervezgetésekről a következőket hozza:

Foucher de Careil volt osztrák-magyar nagykövet halála által egy a magyarokra nézve nagyfontosságú vállalkozás vesztette el legkiválóbb támaszát. Az elhunyt birneves államférfiu ugyanis oly kezdeményezésnek állott az élen, mely nem célzott kevesebbet, mint hogy 1895-ben, a millenium ünnepe alkalmából Budapesten világvagy kiállítás rendezessék. E kezdeményezésnek az volt a célja, hogy lehetőleg az egész művelt világ részt vegyen a magyarok nemzeti ünnepében. A franciák és belgák teljes elismeréssel vannak aziránt a nagy haladás iránt, melyet a magyar nemzet az utóbbi két évtizedben a kulturális haladás terén fölmutatni képes. Méltányolják a gazdasági téren elért nagy vívmányokat, s azt a szívs kitarást, melyet a magyar nemzet állami létének megerősítése körül kifejt. Természetes azonban, hogy nem az a méltánylás volt az említett kezdeményezésnek kizárólagos célzata. A világvagy kiállítás rendezése első sorban vállalat lett volna, mely kedvező alkalmat fölháználva Magyarország centrumában mutatta volna be a világvagy kincseit. Számítva a magyar nemzet lelkesedésére és a kiterjedt Kelet közönségének nagy kontingensére, a világvagy kiállítás jó vállalatnak látszott, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy a művelt Nyugat is készséggel ragadta meg az alkalmat, hogy Magyarország és ennek kulturális intézményeit közelebbről megismerje. De volt a kiállítás rendezésének még egy mellékélcélzata is, mely politikai jellegű. — A vállalkozók, t. i. Magyarországot a német államnak rovására óhajtották egy időre előtérbe helyezni s féligméddig azt akarták demonstrálni, hogy míg Németországban a világvagy kiállítás eszméje évtizedek óta vajudik, a nélkül, hogy egy lépéssel közelebb tudott volna jutni céljához, addig a kultúra és gazdasági fejlődés tekintetében a fiatal Magyarországon rövid előkészület után a nemzetközi versengés nagy eszméje megvalósul.

De ugy e politikai tendencia, mint a vállalati jelleg mellett erősen előtérbe lépett e vállalat tervezésénél a magyarok iránt való rokonszenv élnék érzete. A kezdeményezők ugyanis egyrészt megakarták halálani azt a fényes és felejtethetetlen tündetést, melyet a magyarok 1855-ben az itt járt franciáknak az egész országon keresztül rendeztek, másrészt csakugyan alkalmat akartak szolgáltatni arra, hogy a művelt külföld e világvagy kiállítás és nemzeti ünnep alkalmából Magyarországot közelebbről megismerje és ennek természeti szépségei mellett kulturális haladását is teljesen méltányolja.

A kiállítás rendezésére tizenöt millió frank volt együtt, melyet a francia konzorcium, kikhez egy belgiumi vállalkozó is csatlakozott, huszonöt, esetleg ötven millió frankra emeltek volna föl, mert céljuk nem az volt, hogy közönséges nemzetközi kiállítást rendezzenek, milyeneket az utóbbi évtizedben Amsterdam, Antwerpen és Brüsszel produkáltak, hanem egy nagyszabású világvagy kiállítást akartak tervezni arra a mintára, melyet az 1878-ik és 1889-ik évi párisi világvagy kiállítások nekik nyújtottak. A kiállítást a városiig terveztek. Alapul megmaradt volna az 1885-ik évi kiállítás főépülete, de az a tulajdonképeni főépületnek alig egy tízedrészt képezte volna, a mennyiben a hozzá jobbról és balról tervezett félkör alakú szárnyépületek mindkét oldalon kiértek volna a Stefánia-utig, vagyis jobbról a mostani műcsarnokon túl, balról a városi vendéglőn túl. E főépület mellett a városiig minden alkalmas területe — a fák iránt való lehető kimélet mellett — nagyobb és kisebb épületek céljaira kiaknázható volna. A kiállítás magyar osztályának területét az összes főépületekkel együtt a vállalat kiállítók térdija, az egész belépti díj a vállalat lett volna. A kiállításnak és jutalmak megálapítását, valamint a bírálat kereszttel vitelét a vállalat a magyar kormányra, illetőleg egy ezáltal létesítendő bizottságra ruházta volna, kiköve azt is, hogy érmekeket a magyar kormány veressen és adjon ki. A föltételek között volt továbbá bizonyos szállítási kedvezménynek és a külföldi tárgyak vámmentes behozatalának kieszközölése a magyar kormány által, végül a kiállítás egész területének csatornázása, a rendőri szolgálat és felfügyelet díjmentes kieszközölése a főváros részéről. A kiállítási pénztár kezelésének ellenőrzése a magyar állam feladata lett volna, mert a tárlat tiszta jövedelmének egy bizonyos, nem jelentéktelen részét a vállalkozók magyar nemzeti kulturális célokra szánták.

A kiállítás rendezésének többi részletei is megvoltak állapítva, az összes főépületek tervei kidolgozva, szóval minden elő volt készítve s éppen csak a magyar kormány hozzájárulását és erkölcsi támogatását kellett volna kieszközölni.

E végből a vállalkozók megbízottjai a napokban jártak Magyarországon, hogy Szapary Gyula gróf miniszterelnökkel, mint Baross Gábor kereskedelmi miniszterrel a vállalat részletes tervét és számításait közöljék.

A vállalkozók között több tekintélyes francia szenátor, építész-vállalkozó és tőkepénzes volt, kikhez egy belgiumi vállalkozó csatlakozott. Tervebe volt véve az is, hogy tekintélyes londoni tőkepénzesek szintén érdekebe vonassanak, főleg arra való tekintettel, hogy a brit királyságnak a kiállításon való részvétele minél impozansabb módon biztosítható legyen.

A vállalat küldöttei azonban a magyar kormány-nál eredményt elérni nem tudtak. Szapary Gyula grófnak ugyan nagyon megtetszett az eszme és hajlandósá-

got is mutatott a terv engedélyezésére, de mint értesítünk egy távirat — mely a vállalat kezdeményezőjét, Foucher de Careil grófot, sajnos, már nem találta életben — jelenti, Baross Gábor kereskedelmi miniszter semmi szín alatt sem hajlandó a vállalatot engedélyezni. A magyar kereskedelmi miniszter ez ellenzésének indító oka nem az, hogy az eszmét nem helyesli, de kizárólag az, hogy ily fontos vállalatot nem akar külföldiek kezébe adni, kiket egyenként ugyan tisztel, de nem látja bennük a garanciát arra nézve, hogy e fontos alkotásnál a magyar nemzeti érdekekre kellő tekintettel lehetnének. Az ideérkezett tudósítás azt is akarja tudni, hogy Baross Gábor határozottan kijelentette, hogy a millenium alkalmából maga a magyar kormány fog világiállítást rendezni, hogy a világnak méltóképpen mutassa be az ország kulturális haladását és gazdasági fejlődését. Sőt azt is állítják, hogy Baross ez eszmének már összes minisztertársait megnyerte, habár arról, hogy a dolog a minisztertanácsban már keresztül ment volna, eddig ide hír nem érkezett.

A dolog azonban mindenesetre úgy áll, hogy Budapest már nem sokára minden valószínűség szerint lesz világiállítást, melynek előmunkálatait hihetőleg nem sokára megkezdik.

Nemrég belga töképezések is jártak Budapestre, Bathányi Géza gróffal érkekezve a Budapest és Bécs között tervezett villamos vasút finanszírozása érdekében s ez alkalommal szóba került a Budapestre tartandó világiállítást terve is. E kiállításnak a belga töképezések fényes sikert jósolnak, mert az ezredéves emlék-ünnep alkalmából, amugy is előreláthatólag nagy népvándorlás lesz Budapestre. A vidékieknek és külföldieknek ide önlésüket tetemesen fokozná az új villamos vasút, mely a milleniumra már kész lenne s mely a budapesti világiállítást előreláthatólag épp oly vonzó erőt kölcsönözne, mint a párisiaknak az Eiffel-torony. A belga töképezések, mint magánvállalkozást is jövedelmezőnek vélik a nemzeti ünnep alkalmából Budapestre tartandó világiállítást, főleg, ha ugyanaz a konzorcium rendezné, mely a vilamos vasutat építeti.

A zombori uthalózat.

A kereskedelemügyi miniszter — mint olvasóink már tudják — nem hagyta jóvá Zombor város 1891. évi utialap költségvetését, minthogy abban a 120 kilométernyi kiépítetlen uthalózatnak miutánta való átalakítására semmi sincs előirányozva. A közgyűlés ezzel szemben a miniszterhez egy felterjesztést intézni rendelt. A felterjesztés, melyet dr. Gertinger Pál készített, közérdekű jelentőségénél fogva megérdemli, hogy belőle a következő részeket közöljük:

Zombor szab. kir. város uthalózata jelenleg 121 kilométernyi hosszúságú kiépítetlen és csak 3 kilométer kiépített utakból áll, ezek szerint tehát az utak csekély része van csak oly állapotban, mely a közúti forgalomnak megfelelne. Ezen számadatokat illetőleg már előzetesen is megkell jegyeznünk, miszerint ezen uthalózatból 36,5 klm. út csak a legutóbbi hónapokban vétetett fel azon indokból, minthogy az 1890. évi I. t. c. törvényhatósági joggal felruházott városoknál községi közmunkáról nem rendelkezvén, ezen utak fenntartása csakis az uthalózatba való felvételük által vált lehetségessé és ezen utak jelenleg is még azon legkezdtelegesebb munkálatok hiányával vannak, melyek földutakon az uttest állagának megvédése és a szabad vízlefolyás biztosítása érdekében szükségesek.

Azonban azon utvonalak is, melyek már előbbi időben a törvényhatósági uthalózat kiegészítő részét képezték, műszaki gondozásban csakis az utolsó évtized alatt részesültek. A közmunkaügyi ugyan már 1871 után, midőn az akkor fellépett talajvíz országutaink nagy részét csak csónakokkal járható közlekedési vonalakká alakította át, az akkori hatóságok figyelmét nem kerülte el, egyrészt azonban a csekély anyagi erő és a selejtes természetben lerótt közmunka, másrészt a nagy kiterjedésű hálózat belterjesebb tevékenységet nem engedett meg, de sőt 1880 óta is, mely évben a város közönsége a közmunka kötelező megváltását kimondotta, a sokféle irányú jogos igények csak olyképp nyerhettek némi kielégítést, hogy a kiépítetlen utak hálózatát legálább nagyjából a víz szabad lefolyásának biztosításából támadt nagyobb mérvű egyenetlenségek, gödrök betöltése által legalább tűrhető közlekedési vonallá alakították.

Ezen idő alatt sem tekintette a törvényhatóság feladatát teljesítettnek, ezen kisebbrendű átmeneti jellegű intézkedések megtételével. — Bács Bodrogh vármegye kezdeményezése folytán az 1881. és 1883. évben kiépültek a zombor-apatini és a zombor-kernyaja szivaci műutak, melyek elseje a Dunát, a másik pedig a termékeny Középbácskát és a Telecska vidékét köti városunkkal össze, ez első uthoz a város közönsége a földmunkával, a másodikhoz pedig 12,000 frtnyi készpénzsegéllyel járult, mi ugyan egymagában véve ezen műutak egyenként jóval több, mint százezer forintra rugó költségeivel szemben elenyésző csekély, Zombor városára nézve azonban, mely közmunkavállalás címén alig 7000 forint évi bevétellel rendelkezik, aránylag tetemesnek tekinthető.

Igy történt azután az, hogy a most említett két műut, melyek nem egyedül Zombor város, hanem sokkal inkább a vármegye községeknek érdekében épült ki, minthogy ezek a megye székhelylyel való akadálytalan közlekedést biztosítják, Bács Bodrogh vármegye közönsége által épített ki, fenntartásáról már évek során ugyanez gondoskodik és így e címen Nagyméltóságod hivatkozott rendelkezésben jelzett abbéli intézkedése, hogy e célra valamely összeg a költségvetésbe felvételének annyival inkább mellőzhető volt, minthogy maga Bács-Bodrogh vármegye közönsége, mely ezen utakat már évek során át fenntartja, ily követeléssel velünk szemben nem lépett fel.

A város határában fekvő harmadik műut, a zombor-bezdáni kongótéglá-ut szintén Bács Bodrogh vármegye kezelté alatt áll. Ezen ut 1874. év végéig állami kezelés alatt állt és csak 1875. évi január hó 1-étől adódott át a fennálló közmunka és közlekedésügyi miniszteriumnak 1874. évi január hó 4-én 20007/1873. sz. a. k. intézményével Bács-Bodrogh vármegye kezelésébe, mely ezen utat uthalózatába fel is vette és annak fenntartásáról szintén gondoskodik olyképp, hogy ezen ut fenntartási költségei fedezése uti alapunk költségeloirányzatában szintén helyet nem foglalhat, annyival kevésbé, minthogy ezen utak fenntartási költsége uti adónak

még a törvényben megállapított legmagasabb százalékkal melletti is teljesen igénybe venné, és egyéb utaink fenntartása és fejlesztése ránk nézve lehetetlenül volna téve.

Szükségesnek tartottuk felsorolni ezen körülményeket, hogy indokoljuk határozatunk ebbéli részét, mely szerint uthalózatunk kiépítésére mit sem irányoztunk elő. Egy tekintet a térképre meggyőző ugyanis arról, hogy a most felsorolt három műut és a m. kir. államasutak szabadka-dálya-bródi vonala által városunk minden főbb közlekedési vonala biztos, állandó összeköttetést nyújt. E tekintetben csakis két irány képez kivételt, az egyik a városunktól éjszakra irányuló forgalom, mely a zombor-bajai ut által (7,5 km. hosszúságban) Gákova, Krusevlya, Gara stb. községeket és másodsorban Baja városát érinti, és a dél felé Sztapár község felé vonuló 10 kmnyi út, mely a vármegye déli részén fekvő községeket hozná kereskedelmünkkel és forgalmunkkal jobb és biztosabb összeköttetésbe, vannak csak oly helyzetben, hogy azok kiépítése a forgalom érdekében mielőbb kívánatosnak mutatkozik. Meg kell ugyan jegyeznünk azt is, hogy vidékünkön utépítésre szükséges fedanyag egyáltalán nem fordul elő, úgy hogy a távolból szállított kő és kavics anyag magas ára folytán ezen utak kilométerenként legalább 10.000, összesen tehát 175.000 frtot igényelnének, vagyis feltéve, hogy ezen utvonalak haladéktalan kiépítését megkezdendők is, még 10% utiadó mellett is a kívánt célt csak 7—8 év után érhetnők el, ezen idő alatt pedig többi kiépítetlen utaink tűrhető jó karban tartására mi költséget sem fordíthatnánk. Kétségtelen, hogy oly város, mely kedvező anyagi helyzetben van, ily terhek elvállalására talán képesnek érezné magát, mi azonban már évek óta 40%-ot meghaladó adópótlékok viselünk a mellett, hogy száz és százezerre rugó laktanyaépítési, kövezési költségeket kölcsönök útján fedezünk, hogy népiszkolainkat évenként 32000 frttal segélyezzük, 10.000 frt évi költségel járó középkereskedelmi iskolát állítottunk fel, a színhatást 50.000 frtnyi költséggel átvettük és a szintűgy támogatására is évenként több mint ezer forintnyi kiadást teljesítünk. Ily viszonyok közt ily nagy horderejű építkezésbe való bocsájtkozás legalább is komoly megfontolás, hogy ne mondjuk aggály tárgyát képezhetné.

Azonban még azon esetben is, ha a legmesszebb menő áldozatokat is szándékoznánk hozni ezen utvonalak kiépítésének biztosítására, egy körülmény ezen tevékenységünk függőben tartását követeli. Latinovits Ernő országgyűlési képviselő és érdektársai a múlt év folyamán nyerték meg Nagyméltóságodtól a baja-zombor-újvidéki helyiérdekű vasút előmunkálati engedélyét és ezen vasút kiépítése már a közel jövőben is komoly megbeszélések tárgyát fogja képezni, sőt tudunkkal Bács Bodrogh vármegye 1891—92. évi utiköltségvetésébe ezen vonal segélyezésére egy nagyobb összeget fel is vett. Ezen vasút, melynek kiépítése Zombor városára nézve létkérdést képez, áldozatkészségünket nagymértékben fogja igénybe venni, egyuttal pedig a most mondott műutak kiépítését, amint hogy párhuzamos irányu volna, nagymértékben feleslegessé tenné. Mindaddig tehát, míg e kérdés el nem dől, (mi úgy tudjuk rövid idő kérdése) ezen utvonalak kiépítése tárgyában határozat aligha volna hozható.

Mind ezek figyelembe vételével tehát oda terjed kérelmünk, miszerint az 1891—92. évi utialap költségvetésében új utak kiépítésének elrendelése alól felmenteni méltóztassék, annyival is inkább, minthogy a közmunkaalap több mint 17,000 frtnyi tökerészlete az esetre, ha a vasút kérdése kedvezőtlen megoldást nyerne, a műut építés megkezdése céljából, mindenkor rendelkezésünkre állanak és felhasználható volna.

Dr. Koch nyilatkozott.

Dr. Koch, a világhírű tudós, kinek nevét legújabb gyógytudományu találmánya után az egész világ ismeri már, végre saját maga is nyilatkozott az ő titkos oltóanyaga felől, melyet a tüdővész ellen folyton több-kevesebb sikerrel alkalmaznak.

Eddigi hallgatása — úgy látszik — egyrésze a nagy tudós szerénységének tudható be, másrészt pedig azon körülménynek, hogy a saját által csapott nagy lármában ő maga nem igen volt képes szóhoz jutni. Most azonban, a midőn a kedélyek már lassan-lassan lecsendesültek, alkalmaznak véli az időt arra, hogy a saját tapasztalatait és nézeteit is kifejtse az általa föltalált nyaghatásu gyógyszer felől.

Dr. Koch nyilatkozatát az alábbiakban adjuk mi is: A tüdővész ellenes eljárás új gyógyszerrel való megkísérlésének két hónappal ezelőtt történt közzététele óta sok orvos megkapta a szert és ezek saját kísérleteikből megismerkedhettek tulajdonságaival. A mennyire az eddig megjelent hírlapi közleményeket és hozzáim intézett leveleket átnézni képes voltam, adataim nagyjában teljes igazolást nyertek. Általában egyetértettek az iránt, hogy a szernek specifikus hatása van a tuberkulotikus szövöttekre és ezért az igen finom, biztos reagens, lappangó és nem biztosan értésmézhető tuberkulotikus folyamatok kimutatására értékesíthető.

A szer gyógyhatására nézve is a legtöbb jelentés konstatálja, hogy a kúra aránylag rövid tartama dacára számos betegnél többé-kevésbé nagymérvű javulás állott be. Azt is jelentették nekem, hogy az esetek nem csekély számában még gyógyulást is elértek. Egészen egyedül áll az az állítás, hogy a szer igen előrehaladt körülményekben nemcsak veszélyessé válhatik, amit habozás nélkül be kell ismerni, hanem hogy a tuberkulotikus folyamatot egyenesen előmozdítja, tehát káros hatása.

Saját magamnak alkalmam volt másfél hónap óta a „Moabit“ városi kórházban mintegy 150, a legkülönbözőbb nemű tuberkulózisban szenvedő betegnek további tapasztalatokat gyűjteni a szer gyógyhatásáról és diagnosztikus értékéről, és mondhatom, hogy mindaz, amit utóbbi időben láttam, összhangban áll korábbi észleleteimmel és hogy azokon, a miket előbb adtam elő, semmi változtatni valóm sincsen.

A gyógyulás tartamára vonatkozólag azt említeném itt föl, hogy azon betegek közül, kiket egyelőre mint gyógyultakat jeleztem, kettőt további megfigyelés céljából ismét felvettem a Moabit-kórházba és ezek köpetében három hónap óta nem mutatkozott bacillus. Ugyanezeknél a fizikális jelenségek is teljesen eltűntek.

Amig csak az volt a feladat, hogy adataim helyességét vizsgálják meg, nem kellett tudni, mit tartalmaz a szer s honnan ered. Ellenkezőleg, az utóvizsgálatnak any-

nyival elfogulatlanabbnak kellett lennie, mennél kevesebbet tudtak magáról a szerrel. De miután az utóvizsgálat, úgy látszik, elég kimerítően történt meg és a szer jelentőségét kiderítette, a legközlekedési feladat az, hogy a szert az alkalmazás eddigi körén túl is tanulmányozzák s a mennyire az lehetséges, a felfedezésének alapul szolgáló elveket más betegségekre is alkalmazzák. E feladatok magától érthetőleg a szer tökéletes ismeretét tételezik föl: elérkezettnek látom az időt arra, hogy az ez irányban szükséges adatok nyilvánosságra hozassanak, a mi a következőkben történik meg:

Mielőtt a szerre magára térnék át, hatása módjának jobb megérthetése végett ajánlatosnak tartom röviden előadni, mi uton jutottam a szer fölfedezéséhez. Ha egy egészséges tengeri nyulba tenyésztett gümöbacillusokat oltunk, az oltás sebe többnyire összeragad és az első napokban gyógyulni látszik; csak 10—14 nap múlva támad egy kemény csomó, mely nem sokára feltörvén, az állat kimulással fekélyesedő helyet képez. Egészen másként áll a dolog, ha gümökörös tengeri nyulat oltunk be. A legalkalmasabbak erre olyan állatok, melyeket mintegy négyhat hét előtt eredményesen beoltottunk. Az ilyen állatoknál az oltás kis sebe eléinte szintén összeragad, de nem képződik csomó, hanem már a második vagy harmadik napon sajátos változás áll elő az oltás helyén, mely megkeményedik és sötétebb színt ölt, mely nem egyedül az oltás helyére szorítkozik, hanem 0,5—1 centiméter átmérőjű körben a hely környékére is kiterjed. A következő napokban mind nyilvánvalóbbá válik, hogy az ekként átváltozott bőr nekrotikus. Ez a bőr végre lehámlik és utána lapos, fekélyes terület marad vissza, mely rendszerint gyorsan és tartósan gyógyul, a nélkül, hogy a szomszéd nyirkmirigyeket inficiálna. A beoltott gümöbacillusok tehát egészen másként hatnak az egészséges, mint a gümökörös tengeri nyul bőrére.

Ez a hatás nem kizárólag élő gümöbacillusoknál fordul elő, hanem megölt bacillusoknál is, tekintet nélkül arra, vajjon — a mit először kísérlettem meg — alacsony hőmérsék vagy forrponi hő által, vagy bizonyos vegyi szerekekkel olettek-e meg. Ezt a sajátos tény minden irányban tovább fűrkésztem. Kiderült továbbá, hogy megölt tenyésztett gümöbacillusokat, ha szétörzöljük és vizel felelőszük, egészséges tengeri nyulnak nagy mennyiségben bőrtük alá fecskendezhetjük, a nélkül, hogy más támadna, mint helyi gennyedés. (Koch jegyzete: Az ilyen injekciók a legegyszerűbb és a legbiztosabb szerek közé tartoznak élő bakteriumoktól mentes gennyedések előidézésére.)

A gümökörös tengeri nyulatok azonban az ilyen vizel felelőszett bacillusoknak már igen kis mennyisége is megöli és pedig az adag nagyságához képest 6—48 óra alatt. Az olyan adag, a mely épen hogy alul marad azon a mértéken, mely az állatot megölné, a befecskendezés helyén nagy nekrotikus bőrfoltot idézhet elő. Ha a folyadékot még tovább hígítjuk, úgy, hogy alig látszik zavarosnak, akkor az állatok életben maradnak és állapotukban nem sokára lényeges javulás áll be.

Ha az injekciókat egy-két napi szünetekkel folytatjuk, a fekélyesedő oltási seb kisebb lesz és végül behaged, a mi máskülönben sohasem fordul elő. A megdagadt nyirkmirigyek lelohadnak, a táplálkozás javul s a betegségi folyamatba szünet áll be, ha csak nincs nagyon előrehaladott állapotban s az állat az elgyengülés folytán el nem pusztul.

Ezzel meg volt adva a tuberkulózis ellenes gyógy-eljárás alapja.

Annak, hogy az ilyen megölt gümöbacillusokkal föleresztett folyadékot a gyakorlatban is alkalmazzuk, ellene szólott az a körülmény, hogy a befecskendezés helyén a gümöbacillusok nem szívódnak fel, vagy bármi más módon el nem tűnnek, hanem hosszú ideig változatlanul megmaradnak és kisebb-nagyobb gennyedési központokat idéznek elő. A mi tehát ezen eljárásnál a tuberkulotikus folyamatra gyógyítólag hathat, csak az a feloldható anyag lehetett, mely a testnek a gümöbacillusokat környező nedveiből, hogy így mondjuk, kilugozva és meglehetősen gyorsan a nedvaramba vitetik át, míg az, a mi gennyestőlég hat, látszólag a gümöbacillusokban marad vissza vagy csak igen lassan olvad fel. Tisztán az volt tehát a feladat, hogy a testben végbemenő folyamatot a testen kívül is létre hozzuk és a gyógyítólag ható anyagot lehetőleg egymagában vonjuk ki a gümöbacillusokból. Ez sok fáradságot és időt kíván, míg végre sikerült nekem, hogy 40—50 fokos glicerinnel oldattal hatékony anyagot nyerjek a gümöbacillusokból.

Az így nyert folyadékokkal további kísérleteket tettem állatokon és végül embereken. A folyadékok aztán a kísérletek ismételése más orvosoknak adtuk át. A gümökör ellenes új szer tehát tiszta gümökör bacillusokból való glicerinnel kivonat. Az egyszerű kivonatban természetesen a hatékony anyag mellett az 50%-os glicerinnel oldatban létező minden más anyag is benne, miert is a szerben bizonyos mennyiségű ásványos, keményítőanyag és más ismeretlen extraktív anyagok is léteznek. Egyiket-másikat ezen anyagoknak meglehetősen könnyen ki lehet abból választani. A hatékony anyag ugyanis alkoholban nem oldható és ez által, igaz ugyan hogy nem igen tisztán, hanem még mindig összeköttetésben más, alkoholban szintén oldhatatlan extraktív anyagokkal kiválasztható. — A festanyagokat is el lehet távolítani, ugy hogy lehetséges a kivonattól egy szintelen száraz anyagot nyerni, mely sokkal nagyobb töménységben tartalmazza a hatékony szert, mint az eredeti glicerinnel-oldat. A gyakorlatban való alkalmazásra nézve azonban a glicerinnel kivonatban ez a megtisztítása nem jár hátránnyal, mert az így eltávolított anyagok az emberi szervezetre nézve indifferensek, a tisztítási folyamat tehát a szert szükségtelenül megdrágítaná. A hatékony anyag alkotórészeit egyelőre csak gyanítani lehet. En azt hiszem, hogy a szer felhőny-testecsek derivatuma és ezekhez áll közel; de nem tartozik az ugynevezett toxalbuminok csoportjához, mert magas hőmérséklet is kiáll és a dialysatorban könnyen és gyorsan áthatja a hártlyákat. Az anyagnak a kivonatban létező mennyisége minden valószínűség szerint igen csekély; én egy százaléknál kevesebbre becslöm. Amennyiben tehát föltevéssem helyesnek bizonyulna, olyan szerrel van dolgunk, melynek hatása a gümökörös szervezetre jóval tultesz az általunk eddig legerősebb hatásuaknak ismert gyógyszereken.

Annak módja felett, miként kell képzelnünk a szernek specifikus hatását a gümökörös kötszövekre, magától érthetőleg különféle föltervések lehetségesek. A nélkül, hogy azt akarám állítani, mintha az én nézetem a leg-

El keveseb-
töviszgalat,
szer jelen-
gy a szert
vozzák s a
ul szolgáló
adatok ma-
elezik föl:
irányban
mi a kö-
módjának
viden elő-
z. Ha egy
bacillusokat
az első na-
lva támad
n, az állat
másként áll
be. A leg-
tegy négy-
állatok-
l, de nem
harmadik
nyén, mely
m egyedül
iméter át-
A követ-
az ekként
éhmlik és
mely rend-
al, hogy a
gümöba-
éges, mint
soknál for-
tel nélkül
— alacsony
yos vegyi
yt minden
hogy meg-
jűk és víz-
gy meny-
hogy más
: Az ilyen
zerek közé
lések elő-
ilyen víz-
nyisége is
6—48 óra
nad azon
eskendezés
la a folya-
tszik zava-
állapotuk-
el folytat-
végül be-
A megda-
s javul s a
nes nagyon
lés folytán
nes gyógy-
sokkal föl-
zük, ellene
s helyén a
i más mó-
lanul meg-
kötök idéz-
lókus fo-
ható anyag
nyező ned-
lehetősen
el gyenez-
rad vissza
blt tehát a
t a testen
nyagot le-
sokból. Ez
lt nekem.
anyagot
eteket tet-
ztán a
A gümö-
okból való
szetesen a
latban lé-
a szerben
g és más
t-másikat
het abból
lban nem
n tisztán.
lban szün-
át. — A
lehetőse-
ni, mely
hatekony
utban való
ban ez a
ry eltávo-
fferensek,
megdrá-
sak gya-
nye-teste-
artozik az
agas hő-
gyorsan
n létező
kly; én
en tehát
van dol-
re jóval
t ismert
k a szer-
magá-
nélkül,
a leg-

jobb magyarzatot szolgáltatná, én e folyamatot a követ-
kezésképen képelem magamnak: A gümöbacillusok élő-
szövetekben végbemenő fejlődésüknek mint mesterséges
kulturák bizonyos oly anyagokat hoznak létre, melyek
környezetüknek élő sejtjeire különféle, még pedig káros
hatást gyakorolnak. Van közöttük egy anyag, mely kellő
töménységben az élő protoplazmát megöli és akként változ-
tatja át, hogy a Weigert által koagulációs nekrozisnak
nevezett állapotba megy át. Az elüszkösödött szövetben a
bacillus táplálkozásának feltételei oly kedvezőtlenek, hogy
nem fejlődhetik tovább és néha végül elpusztul. Így ma-
gyarázom én meg magamnak azt a feltűnő jelenséget,
hogy heveny gümökörös szervekben, így pl. a tengeri
nyulnak szürke esomókkal telt lépében és májában számos
bacillust találunk, míg ezek ritkábbak vagy hiányoznak
ott, a hol a magnagyobbodott lép kemény és egészen fe-
héres, a koagulációs nekrozis állapotában létező anyagból
áll, a minőnek gyakran találjuk a gümökörös tengeri nyu-
laknak természetes uton történt kimulását.
Nagy távolságra tehát az egyes bacillus nem is
jézheti elő az üszkösödést, mert mihielyt az üszkösödés
bizonyos terjedelmet nyert, a bacillus fejlődése esökken
és esökken ezzel együtt az üszkösítő anyag előállítása is.
A kölesönös kompenzáció egy neme áll így elő és ez
okozza, hogy az elszigetelt bacillusok vegetációja oly fel-
tűnően korlátolt marad, mint pl. a lupusnál, skrofulóti-
kus mirigyeknél stb. Ilyen esetben az üszkösödés rend-
szert a sejtnek csak egy részére terjed ki, mely azután a
további fejlődés folyamán egy óriási sejtnek valóságos
alakját veszti fel.
Ezen felfogásban tehát a legelőbb Weigert által
adott magyarzatot fogadom el az óriási sejt alakulásáról.
Ha már most a bacillus körül a szövetnek üszkösítő anyag-
tartalmát mesterségesen növelnők, úgy a nekrozis nagyobb
távolságra terjedne ki s ezzel a bacillus táplálkozási visz-
onyai sokkal kedvezőtlenebbül alakulhatnának, mint rende-
sen. A nagyobb terjedelemben elüszkösödött szövetek rész-
szint elpusztulnának, lehámilánának és a hol ez lehető, a
bennük rejlő bacillusokat magukkal ragadnak és kivezet-
nek, részint annyira megzavartatnának a bacillusok vege-
tációjukban, hogy sokkal előbb pusztulnának, mint ez rend-
es körülmények közt történik. Epen ilyen változások elő-
idézésében áll nézetem szerint a szer hatása. Bizonyos
mennyiségű üszkösítő anyagot tartalmaz, melyből megfe-
lelő nagyságu adagok az egészséges szervezetnél is káros
hatással vannak bizonyos szövetekre, talán a fehér
vértestekre és az azokhoz közel álló sejtekre és ezzel lázt
idéz elő a tünetek egész sajátos komplexusának kísé-
retében: a gümökörös szervezetnél azonban e szernek már
sokkal esékelyebb mennyisége is elégséges arra, hogy bi-
zonyos helyeken, a hol a gümöbacillusok vegetálnak és a
mely helyek környezete ugyanazon üszkösítő anyaggal
már impregnálva van, nem kisebb terjedelmű üszkösödé-
sét okozza a sejteknek és előidézte azon jelenségeket, mely-
kkel ezzel kapcsolatban az egész szervezetre nézve elő-
állanak.
Ilyen módon lehet legalább egyelőre megmagyarázni
azt a specifikus hatást, melyet a szer egészen meghatáro-
zott adagokban a gümökörös szövetekre gyakorol, továbbá
ez adagok feltűnően gyors emelésének a lehetőségét és a
csak némileg kedvező körülmények közt félreismerhetle-
nül jelentkező gyógyulást.

Megyei élet.

A sztanisiczi magyarok templomi ügyének véglegzése.

Ez előtt két és fél évvel a vármegye és a ország
intelligens magyarsága, úgy a megyei, mint az országos
lapokból sajnósan értesült, hogy a sztanisiczi magyarok
nyelvi jogai a templomban kisebbséget szenvedtek,
amennyiben egy század óta fennálló ama szokás, hogy
az isteni tiszteletnél két német vasárnap után a harmadik
magyar isteni tisztelet tartatott, a volt plébános
által — minden egyház hatósági intézkedés bevétele
nélkül — egyszerűen hatályon kívül helyeztetett.
Egyidejűleg azután intézkedett, hogy ezentúl csak
minden negyedik vasárnap tartassék magyar isteni tisz-
telet. Ezen szerelmes intézkedés a halálal már vivódó
öreg plébános tette, kit súlyos helyzetében nem volt
nehéz a négy, minden áron olesó népszerűsége vágyó
német embernek eltántorítani. Akiknek nehezebb körü-
lmények között is, egész életében bölcs mérséklettel párt-
fogója volt, azokat élte alkonyán cserben hagyta és
megrövidítette.
Nem késtek a sztanisiczi magyarok eleintén hirla-
pokban bíboros-érsektünk figyelmét az időszerűtlen ger-
manizációra felhívni; később pedig személyesen és kér-
vénnyel iparkodtak régi jogaik visszaszerzését kieszkö-
zölni. Mindenkor hazafias magyar katolikus főpánsá-
gunk ezuttal sem hagyta cserben a nemzeti ügyet, mert
f. hó 10-én a következő határozatot hirdette ki közsé-
günkben a kerületi esperes.
1. Két egymásután következő vasárnapon a nagy-
mise, szent beszéd és litánia német, ugyanakkor azon-
ban a reggeli kismise magyar nyelven tartandó.
2. Minden harmadik vasárnap a nagymise, szent
beszéd és litánia magyar, ily alkalmakkor azonban a
kismise és utána tartandó szent beszéd német nyelvé.
3. A hétköznapok annak a vasárnapnak a nyelvét
követik, melynek hetébe esnek;
4. Karácsony, husvét és pünkösd első napjain, az
illető vasárnapra eső nyelv használandó az isteni tisz-
teletnél.
5. Hétköznapokra eső ünnepek nyelvét az illető
hétre eső nyelv határozza meg.
6. Búcsú-napja német, azonban magyar kismisével
és magyar kismise után magyar szent beszéd.
7. Új év és Szent-István napja magyar isteni tisz-
telettel, Szilveszter estéje német szent beszéddel ünne-
peltetik.
8. Virágvasárnap passió német.
9. Nagypénteken d. e. magyar, dulután német az
isteni tisztelet nyelve.
10. Föltámadásnál a körmenet alatt német, vissza-
térés után magyar énekek énekelteknek.
11. Keresztjáró napok 1. és 3. napja német nyelvé,
2. napja magyar nyelvé szertartással tartandók meg.
12. Urnapján a második kápolnánál a szokásos
evangelium és énekek magyar nyelvék leendnek.
13. Az évbeli körmenetknél kifelé német, jövet
magyar nyelv használandó imádságban és énekekben.
A határozat kihirdetése szándékosan képviselő-

testületi ülésen történt, mert a magyarok ellen két és
fél évvel tett intézkedés is ott nyerte közvétételét.
Leirhatatlan a jelenet, mely a határozat kihirde-
tését követte; mindenki akart beszélni, de senki nem
birta magát megértetni. Lárna, szitok és fenyegetés hal-
latszott az általános zsvibából. Egyik azt hánytá föl,
mennyi papbért fizetnek a németek, a másik szidta a
magyarokat, a harmadik azzal fenyegetődzött, hogy nem
megy többé templomba, a többi, hogy reformátusok
lesznek, hogy most már majd a szer templomba jár-
nak stb. Továbbá felszólították a községi jegyzőt, hogy
appelláljon ezen határozat ellen, de ő a megfeszítetetés
elől azon kijelentéssel tért ki, hogy ő nemcsak a né-
meteknek, hanem a magyaroknak és szerbeknek is jegy-
zője s hogy egyházi ügyekre nem fog avatkozni.
Németjeink erre csoportokba oszolva, tanácskozás
végett a kocsákat keresték fel, szervezték az oppozi-
ciót és iratták a kérvényeket a magyarok ellen — ma-
gyar nyelven.
Most az aláírások folynak s hallomás szerint már
nem oly követelők, mint az utolsó két évben voltak,
midőn a magyar nyelvet 7—8-ik vasárnapra akarták
visszaszorítani, hanem megelégednének ha csak a ne-
gyedikre visszaszoríthatnák, mint két és fél évig tény-
leg uzusban is volt.
Vasárnap az átkos magyar nyelv ellen rettenetes
köhögés, orrfúvás, dobogás stb. által tüntettek az evan-
gelium felolvasása alkalmával.
Csak előre a tüntetéssel mindaddig, míg a büntető
törvénykönyvvel összeitöközésbe nem kerülnek és a hü-
vőre nem jutnak a hevesebb vérűek!
Addig úgy sem lesz béke. És miért történik
mindez? Azért, mert nem képesek megérteni, hogy Ma-
gyarországban vannak s hogy a magyar, mint állam-
nyelv iránt némi előzékenységgel tartoznak s hogy a
magyar nyelv ellen intézett igazgatások és tüntetések ál-
tal nemcsak a sztanisiczi „tökököt“ (így nevezik őket az
itteni magyarokat), hanem az egész vármegye, sőt az
ország összes intelligenciáját provokálják és magukkal
szemben találják. Különösen kívánatos volna ezt a köz-
ségi bíróságot viselő, vagy ezen hivatalra törekvő s úgy
a községben vezérszeret játszó emberekkel az 1886.
évi XXII. t. c. 77. §-ának szoros alkalmazásával meg-
értetni.
Közzgazdaság.
Budapest-szegedi és szabadkai-kulai
csatorna. A földmívelésügyi miniszter, a kereskede-
lemügyi miniszterrel egyetértőleg, Massalski József párisi
lakos, tengerészeti mérnöknek egy Budapest és Szeged
Szabadka és Kula között tervezett csatorna építésére
az előmunkálati engedélyt egy évi tartamra megadta.
A magyar közönség egyik régi óhajja közeledik meg-
valósulásához ezzel a lépéssel. Az engedélyezett irány-
ban létesítendő csatorna eszméje még a hetvenes években
merült fel. A szabadkai-kulai vonal nagy hordereje akkor
fog leginkább kitűnni, ha a csatorna összeköttetést nyer
más irányba, esetleg Szeged vagy Baja felé ágazó csa-
tornával.
Drága lesz a bor. Németország ez évi bor-
termelése jóval a középén alul maradt s a minőség sem
kielégítő, jobb ugyan, mint a tavalyi, de a nálunk elért
minőséghez nem is hasonlítható. Ránk nézve az, hogy
Németország termése gyenge, rendkívül fontos, mert
Németország még akkor is bevetelre szorul, ha jó ter-
mése van. Alaplatan tehát, írja a „B. L.“, azok híresz-
telése, kik azt állítják, hogy a mostani felszökötött bor-
árak tavasszal le fognak szállani, miután külföldön az
árak, aránylag a mi árainkhoz nem viszonylanak. Né-
metországi tudósítások szerint, az idén ott is napról napra
emelkednek. A kereskedelem külföldben ez idő szerint nem
csak nálunk, de egész Európában pang. A termelők magas
árakat követelnek, a kereskedők vonakodnak ezt megadni.
Spanyolország, mely legkorábban szokta boraival ellepni
a piacot, mindaddig még igen kevés készlettel lép fel.
Ausztráliában bor kivételül egyes cégeknek utján napról-
napra emelkedik s különösen a tokaji bor hódít ter.

Szerkesztői üzenetek.

D. Zenta. Nagyon lényegtelen tévedés, ha ugyan annak
mondható; sajnáljuk, de nem látjuk szükségesnek a megjegyzés
közlését.
G. Ujvidék. Tárcaját megkaptuk. Kérelmének, amennyiben
eleget tehet a szerkesztőség, eleget teszünk. Hozzánk intézett utóbbi
kérelmével tanácsos lesz a kiadólivatalnál bekopogtatni.
— o — s. Ó-Kanizsa. Nem mintha bizalmatlankodnánk, de
alá nem irt cikkeket el nem fogadhatunk. Kérjük, tudassa velünk nevét.
K. A. Ujvidék. Ön téved. Ha mi kapunk közölhető cikkeket,
akkor az az illető tesz szolgálatot nekünk, nem pedig mi teszünk szol-
gálatot a közléssel az illetőnek. De — kérem — december 31-éről
január 20-án referálni, nagy sajnálatunkra, nem lehet. Ha máskor
felkeres szives tudósításaival, szivesen fogadjuk. A megígért ajánlást,
de természetesen nem mint viszonzószolgálatot, köszönettel fogadjuk.
Levelező. Bm. A beküldött sorok a nagyközönségre nézve
teljesen érdektelen körülményeket ismertettek — és pedig ami a fő —
szőnyűségeken hosszú lere eresztve. Ez oknál fogva tudósítása nem
közölhető. Egyébként szives közreműködését köszönettel fogjuk venni.
Tisztelt aszonyom. Cs. Felhívjuk figyelmét mai tárcánkra.
Szives válaszát várjuk.

Naptár.
Január.

Havi és heti nap	Katolikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár
20 Kedd	Fabián és Seb.	Fabián és Seb.	8 Dom. Gy.
21 Szer.	Ágnes szűz vt.	Ágnes	9 Polieukt vt.
22 Csüt.	Vince	Vince	10 Nissz. Gerg.
23 Pént.	B. Assz. elj.	Imrike	11 Theodóz

Felelős szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ,
köz- és váltó-üggyvéd.
Laptulajdonos és kiadó:
BITTERMANN ÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

Meghívó.

A Bács-Ó-Morovicai Takarékpénztár részvénytársaság
f. évi február hó 12-én d. e. 9 órakor
az olvasóteremben

III-ik évi rendes közgyűlését

tartja, melyre t. c. alapszabályaink 50. §-ára való hi-
vatkozással ezennel tisztelettel meghívatik.

- Ezen közgyűlés tárgyai:**
1. Az 1890. évi zárszámadások előterjesztése.
 2. Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések fel-
olvasása és a felmentvény megadása.
 3. Két jegyzőkönyvhitelítő megválasztása.
 4. Netaláni indítványok.
- Ó.Morovicán, 1891. évi január hó 15-én.
Bács-Ó-Morovicai Takarékpénztár
részvénytársaság:

Neufeld Adolf, könyvelő.
Dembitz Vilmos, v. igazgató.

A fentebb hivatkozott 50. §. így szól:
Minden részvényes, ki a közgyűlést jogait gyakorolni óhajtja,
tartozik a közgyűlést megelőzőleg, 24 órával a közgyűlés előtt, részvé-
nyeit és meghatalmazásait az intézetnél letenni, a mikor is erről elis-
mervényt kap, melyben egyszersmind szavazatainak száma is kiteendő.

148. szám.
kig. 1881.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye Szilbás községében
halálozás folytán üresedésbe jött községjegyzői
állásra ezennel pályázatot nyitok s a választás
határidejéül **f. évi február hó 9-ik nap-
jának reggeli 10 óráját** Szilbás község-
házánál tűzöm ki.

A javadalmazás áll: 350 frt készpénz fizetés,
25 mérő buza, 6 öl kemény tűzfából, továbbá:
szabad lakás (kerttel), egy szérűskert, 3/4 telek
föld és 9 hold ^{1080/1600} öl legelőföld haszon-
élvezetéből. A földek állami és községi adóit a
jegyző tartozik fizetni.

Felhívom a pályázni óhajtokat, hogy sza-
bályszerűen felszerelendő folyamodványait a
választást megelőző napig hozzám nyújtsák be.
Palánkán, 1891. január hó 8-án.

Csupor Gyula,
főszolgabíró.

3—1
471. szám.
1891.

Haszonbérbeadási árverési hirdetmény.

Alulírott m. kir. jószágigazgatóság részéről ezennel
közhírré tétetik, hogy a palánkai uradalomhoz tartozó
Uj-Palánka község határában fekvő nagy Rajkó nevű
71⁴⁰⁰ holdas bértárgynak 1891. évi január 1-től 1893.
évi szeptember végéig számítandó két és háromnegyed
évi bértartamra leendő hasznosítása céljából a **pa-
lánkai m. kir. kincst. ispánság hivatalos**
helyiségében f. évi február hó 9-én d. e. 8
órákor írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekö-
tött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. **Kikiáltási**
ár év és holdanként 20 frt. Az árverés meg-
kezdése előtt a kikiáltási árnak megfelelő 10% bánat-
pénz leteendő s az 50 kros bélyeggel ellátott szabály-
szerű írásbeli zárt ajánlatokhoz is 10% bánatpénz mel-
léklendő. Vagyontalan egyének, vagy a multra nézve
hátralékos régi bérlők, továbbá csőd, gyámság vagy
gondnokság alatt álló egyének az árverésben részt nem
vehetnek. A részletes árverési és szerződési feltételek a
palánkai kincst. ispánságnál betekinthetők, a hová az
írásbeli zárt ajánlatok és a szóbeli verseny megkezdése
előtt az árverező bizottság elnökének kezébe benyúj-
tandók. Utóajánlatok figyelmen kívül hagyatnak. Arad,
1891. évi január hó 13-án. **Magyar királyi állam-
jószágigazgatóság.** 2—1

11193. sz.
tkvi 1890.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi
hatóság közhírré teszi, hogy Trnyákov férj. Nagulov
Jelena és Trnyákov férj. Kovacev Rúza kérelme foly-
tán a zombori kir. törvényszék területén lévő, az Ó-
Sztapári 1341. számú tjkvben felvett nevezett kérvé-
nyezők nevében álló 965 hr. sz. 3 hold 1560 ölnyi
szántó és 1636 hr. sz. 1 hold 504 ölnyi szántóra
a bírói önkéntes és végrehajtási árverés joghatályával
bíró árverést 1332 forintban ezennel megállapított
kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb meg-
jelölt ingatlanok az 1891. évi április hó 22-ik napján
délutáni 10 órákor az ó sztapári község házául megtar-
tandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási
áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok
becsárának 10% át vagyis 133 frt 20 krt készpénzben,
vagy az 1881. évi LX. törvény cikk 42-ik §-ában
jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi novem-
ber hó 1 én 3333. sz. alatt kelt igazságügyminiszteri
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban
a kiküldött kezébe letenni, avagy az 1881. LX. t. c.
170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál
előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismer-
vényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1890. évi december hó 23 án.
A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi
hatóság.

Ráics Lyubomir,
kir. trvszéki bíró.

Az almás-járásai takarékpénztár-részvénytársaság IX-ik évi ÜZLET-KIMUTATÁSA 1890-ik évre.

Igazgatósági jelentés. Tisztelt közgyűlés! Ez alkalommal van szerencsénk intézetünk IX-ik évi üzlet-kimutatását a tisztelt részvényesek elé terjeszteni. — A mérlegben kimutatott 8551 frt 82 kr nyeresémet, következő módon ajánljuk felosztásra: 1. 5% tartalékalapnak 427 frt 59 kr. 2. 5% igazgatósági jutalék 427 frt 59 kr. 3. 8% választmányi jutalék 684 frt 14 kr. 4. 2% felügyelői jutalék 171 frt 03 kr. 5. Jutalmazás 120 frt. 6. Jótékony célra 30 frt. 7. Átvitel a jövő évi számlára 691 frt 47 kr. 8. Osztalékul részvényenként 12%⁰, a 6 frt = 6000 frt. Összesen 8551 frt 82 kr. — Ezek után kérjük részünkre, valamint a felügyelő-bizottság részére az 1890-ik üzletévre is a szokásos felmentvény megadását. — Kelt B.-Almás, 1891. évi január hó 1-én. — Arnold Antal s. k., Scherk Gyula s. k., Kehl Péter s. k., igazgatók.

Felügyelő-bizottsági jelentés. Tisztelt közgyűlés! A kereskedelmi törvény és intézetünk alapszabályai értelmében az intézeti könyvek és eredeti okmányok alapján behatóan megvizsgáltuk, a tisztelt közgyűlés elé terjesztett 1890-ik évi mérleget, nyeresémet és veszteség-számát s kinyilatkoztatjuk, hogy az azokban foglalt egyes tételek az intézet könyveinek tételeivel teljesen megegyeznek. — Hangsúlyozzuk, hogy a számadásokat és ügykezelést évközben igen gyakran megvizsgáltuk s azokat mindenkor a legujobb rendben találtuk. — S miután az igazgatóságnak a nyeresémfelosztási javaslatát is megvizsgáltuk, ahhoz mi feltétlen csatlakozunk s ajánljuk annak elfogadását a tisztelt közgyűlésnek is. — S kérjük az igazgatóság, valamint a mi részünkre a felmentvény megadását. — Kelt B.-Almás, 1891. évi január hó 1-én. — Múró József s. k., Sterk József s. k., Raichheld Adolf s. k., felügyelő-bizottsági tagok.

VAGYON.	MÉRLEG.		TEHER.		
	Frt	kr			
Pénzkészlet	9093	39	Alaptőke	50000	—
Váltó	2007	25	Betétek	165609	81
Előleg	21806	—	Hitelezők	9450	—
Jelzálog-kölcsön	5639	—	Tartalékalap	3973	87
Folyó számla	149	86	Föl nem vett osztalék	56	—
Per-előleg	228	25	Leltár-állapot	200	—
Leltár-állapot	200	—	Egyenleg mint nyeresemény	8551	82
	23784	50		23784	50

Kelt B.-Almás, 1891. évi január hó 1-én.

Babér Lajos m. k., **Arnold Antal** m. k., **Eckert Mihály** m. k.,
könyvvezető, igazgató, pénztárnok.

Ezen mérleg az intézeti könyvekkel egyezőnek és helyesnek találtatott.

Kelt B.-Almás, 1891. évi január hó 1-én.

Sterk József m. k., **Múró József** m. k., **Raichheld Adolf** m. k.,
felügy. biz. tag, felügy. biz. tag, felügy. biz. tag.

HIRDETMEŊY. Az almás-járásai takarékpénztár-részvénytársaság t. c. tagjai 1891. évi február hó 12-én délelőtt 9 órakor B.-Almás, a kaszinó helyiségében tartandó rendes évi közgyűlésre tisztelettel meghívattak. — **Elintézendő tárgyak:** 1. Az igazgatósági, választmányi és felügyelő-bizottsági jelentések tárgyalása. 2. A múlt évi számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása és nyereség felosztása. 3. Az igazgatóságnak 3 tag, a választmány 1/3-ának, vagyis 5 tag s elhalálozás folytán még 1 tag és a felügyelő-bizottságnak — 3 tag — alapszabályszerű kilépése és ezek helyeinek titkos szavazattal választás útján leendő betöltése. 4. A felmentvény megadása iránti határozathozatal. — Azon t. c. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni szándékoznak, szíveskedjenek az alapszabályok 54. §-a értelmében részvényeiket s illetve meghatalmazásaikat legkésőbb folyó évi február hó 11-én d. e. 12 óráig az igazgatóságnál letenni. — B.-Almás, 1891. január 1-én. **Az igazgatóság.**

Meghívó.

A jankováci takarékpénztár részvénytársaság 1891. évi február hó 8-án délután 2 órakor, az intézet helyiségében rendes évi közgyűlését

tartja, melyre az intézet részvényesei tisztelettel meghívattak.

A közgyűlés tárgyai: I. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, a lefolyt üzleti évről. — II. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság által megvizsgált mérleg beterjesztése és ennek jóváhagyása, ugy az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése és a nyeresémet felosztásának elhatározása. — III. Az igazgatósági tagok egyharmadának, 6 tagnak nevezetesen: Horváth András, Krakau Mór, Holländer Jakab, Csernok József, Zambo Sándor és Madzinyi Géza, mely utóbbi időközben pénztárnokká választatván, továbbá 3 igazgató és 3 felügyelő-bizottsági tag kilépése folytán megüresült állásoknak titkos szavazattal leendő betöltése, azon megjegyzéssel, hogy a régi igazgatók, igazgatósági tagok szintén megválaszthatók. — IV. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választandó. — Jankovác, 1891. évi január hóban.

Az igazgatóság.

Figyelmeztetés. 54. §. Minden részvényes, ki a közgyűlésen jogait gyakorolni óhajtja, tartozik a közgyűlést megelőzőleg 24 órával részvényeit s meghatalmazásait az intézeti igazgatóságnál letenni, a mikor erről elismervényt kap, melyben egyszersmind szavazatának száma is kiteendő. — A letett részvényekről az igazgatóság által összeállított névjegyzéket — a letett részvényeket — valamint a meghatalmazásokat is a felügyelő-bizottság átvizsgálni tartozik s ennek megtörténtét a közgyűléshez intézendő jelentésében köteles megemlíteni.

VAGYON.	Mérleg-számla 1890. december hó 31-én.		TEHER.		
Pénztárkészlet	122	92	Részvényalaptőke	40000	—
Cheques	10000	—	Tartalékalaptőke	3572	38
Pesti magyar Kereskedelmi Bank	344	—	Takarékbetét és tőkésített kamat	91318	41
Értékpapír	188	—	Osztárak-Magyar Bank szegedi fiókintézete	2457	—
Váltó 586 darab	84974	—	Hetibetét	6649	41
Kötelezvény 883 darab	46472	—	„ D.	18	50
Jelzálogkölcsön 16 darab	9107	—	Adótartalék	250	—
Perköltség	375	78	Kamat átmeneti 1891. évre	1050	—
	151583	70	Nyeresemény	6268	—
	151583	70		151583	70

Jankovác, 1891. évi január hó 2-án.

Madzinyi János s. k., **Lóvy Sándor** s. k., **Dr. Holländer Adolf** s. k., **Madzinyi Géza** s. k., **Brachfeld Zsigmond** s. k.,
igazgató, igazgató, igazgató, pénztárnok, könyvvezető.

Ezen mérleg-számla az intézeti könyvekkel egyezőnek és helyesnek találtatott.

Jankovác, 1891. évi január hó 2-án.

Szűcs Lajos s. k., **Kubinszky Pál** s. k., **Schöffner József** s. k.,
felügy. biz. tag, felügy. biz. tag, felügy. biz. tag.

152. szám.
kig. 1891.

Pályázat.

Gardince községben egy 300 frt évi fizetéssel rendszeresített irnoki állás betöltendő lévén, felhívattak pályázni óhajtók, miszerint köllőleg felszerelt s a magyar és szerb nyelv ismeretét is igazoló kérvényeiket **f. évi január hó 29-éig** hozzám nyújtsák be.

A megválasztandó irnok köteles egyúttal a községi végrehajtói teendőket is teljesíteni, miért neki évi 100 frt külön díjazás jár.

A választás folyó évi január hó 30-án fog megejteni.

Titel, 1891. évi január hó 10-én.

Dr. Nagy Kálmán,
főszolgabíró

Téglagyár

két kemencével, 10 hold földdel, 2 lakházzal, 3 fészerral stb. szabadkézből eladó igen előnyös feltételek mellett. Bővebb értesítést ad

dr. Pataj Sándor,
köz- és váltó-ügyvéd
Zomborban.

Zombor, 1891. Bittermann Nándor könyv- és könyvmodájából.

Árverési hirdetemény.

A palánkai kir. kincstári uradalom végrehajtónak Bering Ferenc metkovics-kerekiesi pusztai telepes végrehajtást szenvedett elleni ügyében az előbbinek kérelme folytán a palánkai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság a végrehajtási árverést 79 frt 43 kr tőke, ennek 1888. évi október hó 1-től járó 6% kamatai, 15 frt 84 kr eddigi és ezuttal 7 frtban megállapított és a még felmerülő költség erejéig az 1881. LX. t. c. 144., 146. és 203. §-ai értelmében a palánkai kir. járásbírósg területén levő, metkovics-kerekiesi kincstári pusztához tartozó telepre, mint nem telekkönyvezett ingatlanra és pedig az 53 ö. i. sz. a. fekvő Bering Ferenc által birtokolt épületre (lakházra), mely áll 1 szoba, 1 konyha, istállóból és mellékfelszerelésből, továbbá a 800 ölnyi beltelekre (udvar és kertre) becslés útján összesen 1040 frtban megállapított kikiáltási árban ezennel elrendeli s annak foganatosítása végett határidőül a metkovics-kerekiesi telep községéhez **1891. évi február hó 19-ének délelőtti 10 óráját** tűzi ki.

Felhívattak tehát mindazok, akik a lefoglalt javak iránt tulajdoni vagy más igényt érvényesíthetnek, hogy igénykeresetüket, azok pedig, kik a vételárból kielégítési elsőbbséget igényelnek, elsőbbségi bejelentéseiket az első ízben kikiáltott fenti határnapig annál bizonyosabban bejelentsék, minthogy különben igényeik figyelembe vételét nem fognak.

1. Az épület nádtetőzete és fája, a végrehajtási jegyzőkönyv szerinti egyéb tartozékaival a fenti becsárban foglaltatnak, a hat holdból álló külső telepföld a 6. és 9. pont szerint szerzettik meg vevő által.

2. Az ingatlanok a fenti határnapon becsárban alul is el fognak adatni.

3. A m. kir. kincstár kivételével, mely bánatpénz letétele nélkül is versenyezhet, árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% át készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróság által előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

4. Vevő köteles a vételár 3 egyenlő részletben és pedig az első árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap, a 2-ikat 60 nap, a 3-ikat 90 nap alatt s minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számított 6% kamatokkal együtt a palánkai kir. adó-mint bírói letéti pénztárnál befizetni. A bánatpénz az utolsó részletbe fog betudatni.

5. Ha a tulajdonos kincstár marad legtöbbet ígérő vevőnek, ez nem lesz köteles az egész vételárat, hanem csak az előnyös tételek összegét végrehajtást szenvedett telepes terhére és költségére befizetni, a vételár többi részét pedig a telepváltság és egyéb követelésének törlesztésére fogván elszámolni, csak az ezek után fennmaradó vételári fölösleget tartozand további eljárás végett a bíróság kezébe letenni, melynek felosztása felett ezen kir. telekkönyvi hatóság fog intézkedni.

6. Minthogy a teleptulajdonos kincstár a körülírt ingatlanságot, az ezzel járó külső 6 hold telepfölddel, csak ismét telepesnek fogja eladni, illetve átadni, vevő tartozik az árveréstől számított 60 nap alatt a tulajdonos kincstártól kieszközölni és a telekkönyvi hatóságnál igazolni, hogy a telepesek kötelékébe a kincstár által felvett, ezen felvétel igazolásának elmulasztása egyúttal az árverés megsemmisítését vonandja maga után, miután az eladás alatt levő fenti ingatlanok csak oly egyén által szerezhethők meg, ki a telepesekre megszabott feltételeknek eleget tesz. Ezek szerint köteles vevő a telepváltsági szerződést azonnal az árverés után 8 nap alatt aláírni, magát kötelezni, hogy a telepen tartandja rendes lakását, mely esetben vevő a belsőséghez tartozó 6 hold külső telepföldet is kap, tartozván azt a telepváltsági szerződés alapján megváltani és a teleppel járó összes terheket és követeléseket a kincstárral szemben viselni.

7. Joga van minden egyes oly jelenlegi kincstári telepesnek árverezni, ki a telepváltsági szerződést már aláírta s eddigi kötelezettségeinek is eleget tett, azaz váltsággal nem tartozik. E szerint a jelenlegi telepes több telepet is szerezhethet.

8. Vevő köteles az épületeket a birtokbalépés napjától, illetve a 6-ik pontban foglalt igazolás megszerzésétől és bemutatásától számított következő naptól tűzkár ellen biztosítani. A kincstár, mint vevő, a tűzbiztosítást saját szabályai szerint eszközli.

9. Ha a vevő az árverési feltételeknek eleget tett és a 6. pontban foglalt jogot igazolta, a megvett ingatlan birtokába saját költségén bevezetettíni és neki a telep a kincstár jogi képviseletének közbenjöttével a járásbírósg által átadatni fog.

10. A tulajdonjog bekebelezése csak a telepváltsági szerződés feltételeinek teljesítése után fog vevő javára hivatalból eszközöltetni.

11. Amennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének eleget nem tette, a megvett ingatlan az érdekelte kincstár kérelmére az 1881. évi 60. t. c. 185. §-a értelmében vevő veszélyére és költségére, bánatpénznek elvesztése mellett, újabb árverés alá fog bocsátatni, melyből késedelmes vevő kizáratik.

Az árverési feltételek ezen kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság irodájában, ugyintén Gajdobra község és a metkovics-kerekiesi kincstári pusztá telepeken elüljáróságánál tekinthetők meg.

Ezen árverési hirdetemény a metkovics-kerekiesi telep elüljáróságának és Gajdobra község elüljáróságának kifüggesztés s az árverési feltételek ugyanazoknak a község által való megtekinthetés végett megküldetnek, és ugyancsak az árverési hirdetemény kivonata, mivel az elárverezendő ingatlanok becsérteke a 300 frtot meghaladja, a „Bácska“ című lapban egyszer leendő közzététel végett a zombori kir. kincstári ügyészségnek kézbesítettik.

Kelt Palánkán, a kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságnál 1890. évi november hó 28-án.

Hetesy Kálmán,
kir. aljárásbíró.